

rijksuniversiteit
groningen

Magazine voor alumni en relaties
Nummer 2, juni 2012

Broerstraat 5

In dit nummer:

Noem ADHD geen hersenprobleem
Boeren innoveren met lupine
Aanleg voor topsport?
Financiële ethiek vraagt om moed
Boekentips voor de vakantie

Alumnus van het Jaar 2012:
bankdirecteur Matthijs Bierman

Verder denken over strategisch beleid

Werken in de publieke sector. Dat is complex en veeleisend. Maar ook mooi en betrokken. Het gaat om het vinden van balans, tussen ogenschijnlijk tegenstrijdige belangen. AOG School of Management helpt deelnemers strategisch richting te kiezen.

Oog voor relevante krachtenvelden. Zicht op maatschappelijke ontwikkelingen. Het herkennen van lijnen en patronen. Maar, bovenal, visie op de bewegingen van uw organisatie. Want wie de regie wil voeren, moet breed onderlegd zijn. En strategisch leiderschap tonen. Onze gedreven docenten en specialisten laten theorie en

praktijk elkaar ontmoeten. En soms spannend botsen. Dat gebeurt onder meer in de leergang Strategisch Beleidsadvies. Maar ook in onze Public Strategy Course. En desgewenst, bouwen we voor uw organisatie een opleiding op maat. Maar altijd geldt: bij ons begint u niet vanaf nul. Uw ervaring is het vertrekpunt. Kijk op www.aog.nl

AOG school of management
amersfoort / groningen

Door u te laten kijken door een grote verscheidenheid aan academische brillen leert u verder te denken, zodat een compleet en helder beeld ontstaat. Dat doen we met masterprogramma's en leergangen in bedrijfskunde, general management, HRM, talentontwikkeling, marketing en maatwerk. AOG School of Management is verbonden aan de

rijksuniversiteit
groningen

> 4 **'Rare jongens, maar met een goed verhaal'**

Directeur Triodos Bank Matthijs Bierman is de nieuwe Alumnus van het Jaar.

> 6 **Sterken stelt**

> 7 **Alumnus in het buitenland**

> 8 **Topsport ontstaat in het hoofd**

Chris Visscher onderzoekt voor NOC*NSF wat jeugdtalent tot topsporters maakt.

> 10 **Alumnus schrijft boek**

> 11 **Ain Wondre Stad**

> 12 **En de boer, hij innoveert**

Vleesimitaties van lupine of bietenrooirobots, Rob van Haren zet wetenschap in voor de landbouw van de toekomst.

> 14 **Alumnus schrijft verhaal: 'Zomer in Stad'**

> 15 **Noorderlicht in the picture**

Groningse fotografie-organisatie paart internationaal schoonheid aan engagement.

> 16 **For 4[∞] infinity**

Lustrumbode, nummer 1: Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap

> 18 **Een zinderende zomer met vijf alumni in de strandtas**

Boeken en luistercolleges voor de vakantie.

> 20 **Epistemische moed in de boardroom**

Behalve regels heeft de financiële markt een moreel kompas nodig.

> 22 **'Noem ADHD geen hersenprobleem'**

'De interactie met de omgeving is vaak het probleem,' stelt Docente van het Jaar Laura Batstra.

> 24 **Terug op de RUG**

> 26 **Column Tienke Koning**

> 27 **Alumni Actief**

> 28 **Life Long Learning**

> 30 **Oraties, Portretten en Colofon**

> 32 **Alumni Achteraf**

Foto voorkant > Matthijs Bierman, directeur Triodos Bank op werkbezoek

FOTO > STIJNTJE DE OLDE

'Eeuwig gaat voor oogenblik', dichtte ooit Joost van den Vondel. Maar vaak conflicteren belangen op de korte en de lange termijn. Een eeuwig dilemma. Zeker wanneer 'economie' en 'nut voor de samenleving' harmonieus gecombineerd moeten worden. In de vijfde eeuw voor Christus zei Aristoteles al: 'We moeten er eerder naar streven onze begeerten te verminderen dan onze middelen te vergroten.' Hadden zijn huidige landgenoten in een vroeger stadium deze wijze raad ter harte genomen, dan zaten ze nu misschien minder in de penarie. En dat geldt evenzeer voor de financiële markten in de rest van de wereld.

Dat het anders kan, bewees de Triodos Bank, waarvan directeur Nederland Matthijs Bierman verkozen is tot Alumnus van het Jaar. Zowel hij als zijn bank is niet bang tegendraadse keuzes te maken. Studenten, zakenmensen, ja eigenlijk iedereen zou moeten worden aangemoedigd zich steeds af te vragen wat de impact van zijn handelen is, zegt Bierman in dit nummer van de *Broerstraat 5*. Niet voor niets heeft Groningen een leerstoel 'financiële ethiek'. Een belangrijk begrip is daar 'de epistemische deugd': het willen weten, durven te vragen. Een groot goed, voor mensen in de zakenwereld, maar ook in de topsport en uiteraard de wetenschap. En vooral ook in ieders persoonlijk leven. Steeds maar weer die vragen als: Waar doen we het allemaal voor? Welk doel heb ik voor ogen? Of ze het nu kritiekloosheid, kadaverdiscipline of kuddegedrag noemen, bijna alle geïnterviewden hekelen in dit nummer wel ergens het klakkeloos doen. Het handelen zonder te weten en zonder te vragen.

Gelukkig maar dat er universiteiten zijn; om te leren vragen te stellen. Kritisch, onafhankelijk en eigenzinnig. Zo'n academie als de Groningse, die in 2014 maar liefst haar 400-jarig bestaan viert. Het thema voor dit lustrum is 'For Infinity', ofwel 4[∞]. Als opmaat naar het lustrumfeest staat in het hart van deze *Broerstraat 5* de eerste aflevering van de lustrumbode over de negen faculteiten van de RUG. Deze keer: Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap.

De redactie
redactieB5@rug.nl

‘Rare jongens, maar wel met een goed verhaal’

TEKST > FRANKA HUMMELS

FOTO > STIJNTJE DE OLDE

Na de studies bedrijfskunde en rechten vertrok **Matthijs Bierman** niet naar het bedrijfsleven, maar naar Botswana. Ook later maakte hij tegendraadse, maar zakelijke keuzes. Het leverde de directeur van de Triodos Bank de titel **Alumnus van het Jaar 2012** op.

Buitengewoon verrast en ook aangenaam verrast,' dat was Triodos-directeur Matthijs Bierman toen hij hoorde dat hij door zijn oude universiteit verkozen was tot Alumnus van het Jaar. 'Ik viel wel even stil. Ik had de associatie met academische prestaties en die dicht ik mezelf niet toe. Ik heb met veel plezier gestudeerd, maar me daarna niet meer academisch uitgeput.' Toen hij beseftte dat de prijs ook maatschappelijke verdiensten beloont, kon hij het een beetje begrijpen. 'Ik krijg die titel natuurlijk alleen maar omdat ik voor Triodos mag werken – en het is ook de bank die goed werk doet.' Bescheiden voegt hij daaraan toe dat hij er weliswaar een bijdrage aan levert, maar dat het allemaal niet dankzij hem tot stand is gekomen.

Minder bescheiden vertelt hij dat de bank vaak prijzen wint. 'Je zou er bijna arrogant van worden of aan gewend raken. Maar natuurlijk vieren we nog altijd een feestje als we bijvoorbeeld te horen krijgen dat wij er van alle banken het beste in slagen om onze klanten een prettig gevoel te geven bij onze dienstverlening.' Zo'n persoonlijke prijs, dat is echter voor het eerst.

Wonder

Het wonder van Triodos wordt de laatste tijd veel besproken. Waar grote banken, die iedereen als onwankelbare instituten zag, met staatssteun tegen omvallen behoed moesten worden, maakte de Triodos Bank doodleuk winst tijdens de crisis. En dat terwijl de bank geen winstmaximalisatie als doelstelling heeft: Triodos wil bijdragen aan een duurzame samenleving en gebruikt daarvoor het geld van spaarders. Jarenlang leverde dat een marginale positie op, en die heeft de bank nog steeds. Maar omdat de bank niet belegde in ingewikkelde financiële constructies, ging de crisis grotendeels aan haar voorbij. Sterker nog, Triodos groeide als kool. Het braafste jongetje van de klas bleek ook het best bestand tegen de grillen van de markt.

'Wij hebben bij Triodos heel duidelijke keuzes gemaakt. Geld heeft veranderkracht, geld is macht. Die macht oefent de bankier uit namens de echte eigenaar van het geld. Je zet dat geld ergens in in de maatschappij. En de vraag is natuurlijk: waar?' Dat besef is hem nauwelijks bijgebracht tijdens zijn studie bedrijfskunde in Groningen, realiseert hij zich nu. Integendeel zelfs. 'Tijdens mijn studie heb ik vooral het business case denken meegekregen. Wat is de cash flow? Wat is de terugbetaaltijd? Daaruit volgt de beste aanwending van de middelen. Wat niet in geld was uit te drukken, werd niet meegewogen.'

Als hij de scepter zou zwaaien, zou hij studenten aanmoedigen zich af te vragen wat de werkelijke impact van hun handelen is. Bij ieder vak en altijd. 'Dat moet eigenlijk

ook bij bedrijven gebeuren. De top moet zich afvragen: waar willen wij een positieve bijdrage leveren aan de maatschappij? Als je die vraag als topmanager niet kunt beantwoorden, moet je echt bij jezelf te rade gaan en je afvragen: Waar loop ik eigenlijk warm voor? Waar doe ik het allemaal voor? Als je dat niet terug kan vinden in de strategie van je bedrijf, hoe weet je dan überhaupt dat je voor het juiste bedrijf werkt?'

Vindicat

Toch was Biermans studiekeuze niet de uitkomst van zo'n uitgebreide innerlijke zoektocht. Zelfs na een tussenjaar in Amerika wist hij niet goed wat hij wilde. Maar als jonge inwoner van Leeuwarden stond voor hem één ding vast: Hij wilde weg uit het Noorden. Omdat hij verwachtte dat het een brede studie zou zijn, waar je van alles wat leerde, koos hij voor bedrijfskunde, in Rotterdam. Daar was echter geen plek meer voor hem en de plaatsingscommissie stuurde hem naar Groningen. 'Ik ben er achteraf heel blij om – ik heb er niet voor niets 7,5 jaar gestudeerd.'

Die lange studieduur komt ook doordat hij er rechten bij was gaan doen. 'Ik waardeerde de variatie bij bedrijfskunde, maar miste de diepgang. Bij rechten vond ik die wel. Rechten is natuurlijk ook zo'n vak voor mensen die niet weten wat ze willen, maar ik heb van de juristerij genoten. Het is leuk om te beseffen dat onze maatschappelijke vraagstukken dezelfde zijn als waar de Romeinen tweeduizend jaar geleden mee worstelden.'

In zijn studententijd was Bierman nog niet zo maatschappelijk betrokken als nu. Hij nam zijn studie serieus, maar hoefde er weinig tijd aan te besteden. Zijn leven speelde zich af in zijn huis en bij zijn vereniging, Vindicat. 'Ik heb het daar zeer naar mijn zin gehad, maar ik heb het wel vanaf het begin gerelativeerd. Sommige mensen vinden het heel belangrijk dat ze bij de juiste jaarclub komen of veel op de kroeg gezien worden. De tradities zijn heilig voor hen. Ik kom wel eens leeftijdsgenoten tegen die nog altijd in de sfeer van hun studentenvereniging lijken te leven. Ik had het absoluut niet willen missen, maar ik was er ook wel klaar mee na zeven jaar.'

Mentorrol

Zijn studentenhuis was belangrijker voor hem. 'Ik vond het leuk een soort mentorrol te vervullen. Om eerstejaars achter hun boeken vandaan te sturen of ze juist aan hun haren te trekken om te zorgen dat ze hun hertentamen zouden halen.' Op een gegeven moment moesten de toenmalige studentbewoners het pand verlaten. De SSH (Stichting Studenten Huisvesting, red.) regelde een nieuwe woning, maar daar mochten de jongens niet langer zelf

Matthijs Bierman

(1964) studeerde in 1991 af bij bedrijfskunde en Nederlands recht in Groningen. Als student liep hij stages bij Shell in Singapore en advocatenkantoor De Brauw Blackstone Westbroek, maar eenmaal gediplomeerd ging hij aan de slag als consultant voor ontwikkelingsprojecten in Botswana. Bij terugkeer in Nederland in 1996 combineerde hij zijn zakelijke en zijn idealistische kant door in dienst te treden bij Triodos Bank. Vanaf 2003 is hij directeur van Triodos Bank Nederland.

Triodos Bank is een kleine, onafhankelijke bank, die in 1980 werd opgericht voor 'duurzaam en transparant bankieren'. Volgens de website financiert Triodos 'bedrijven, instellingen en projecten met een meerwaarde op sociaal, ecologisch en cultureel gebied, daartoe in staat gesteld door spaarders en beleggers die kiezen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en een duurzame samenleving.'

[vervolg op pagina 6](#)

Bij de foto's

De foto's zijn gemaakt tijdens een werkbezoek van Bierman op de Gerbranda State in Pietersbierum, sinds lang een financie-ringsproject van Triodos. Van een conventioneel akkerbouw-bedrijf is het in twintig jaar tijd ontwikkeld tot een bloeiend biologisch gemengd bedrijf, waar ook cliënten die zorg nodig hebben een zinvolle dagbesteding vinden in een beschermde omgeving.

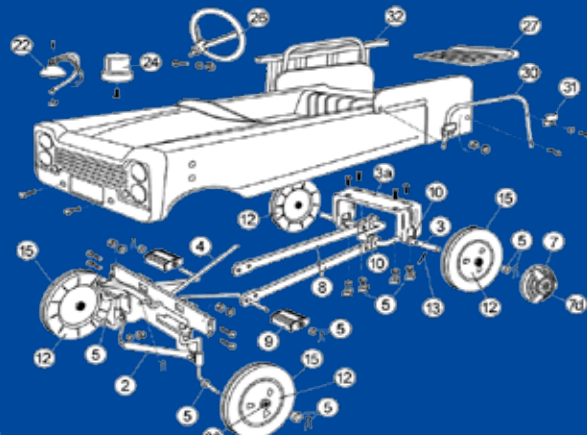
aanwijzen wie bij hen kwam wonen. 'Ik woonde er al niet meer, maar we hebben toen met twintig oud-huisgenoten ieder vijfduizend gulden ingelegd. Dat was een ton. Een welvarende huisgenoot heeft daar nog eens een ton bijge-legd. Daarmee zijn we naar de bank gegaan en hebben we een huis gekocht op de Winschoterkade. We bezitten dat nog steeds en daarom kunnen nu nog altijd negen jongens voor een redelijke prijs mooi wonen. Eén keer per jaar is er een oud-huisgenotendiner. Daar ga ik soms niet en soms wel heen, om te kijken of ze goed op het huis passen.'

Idealistisch

Bedrijfskunde, rechten en het corps. Dat klinkt niet als een milieu waarin idealistische loopbaankeuzes meteen begrepen worden. Bierman beaamt dat. Na zijn studie deed hij met zijn vrouw drie jaar lang ontwikkelingswerk in Botswana. 'Tweederde van de mensen kon die beslissing niet plaatsen, raadde het actief af. Ze zeiden dat ik met mijn studies zo terecht kon bij Shell of bij een advocatenkantoor – ik had bij beide stage gelopen. Ze zeiden: 'Als je terugkomt ben je 31, wie zit er dan nog op je te wachten? Maar wij vonden echt dat we dat dán wel weer zouden zien.'

Van zijn keuze om bij Triodos te werken werd minder gek opgekeken. 'Mensen kenden me al een beetje,' lacht hij. 'In mijn begintijd kreeg ik soms van andere bankiers wel een soort schouderklopje, zo van "leuk initiatief daar in de bossen van Zeist." Maar de laatste jaren is daar verandering in gekomen. Ze zien dat er dagelijks honderd klanten naar Triodos overstappen. Nu is het meer: 'jullie hebben toch iets goed gezien, dat jullie ondanks de crisis weten te groeien'. Ze vinden ons nog steeds rare jongens, maar wel rare jongens met een goed verhaal.'

Sterken stelt

Verborgenen types

Veel onderzoek bestaat eruit dat je probeert de ware aard van een wiskundige populatie te doorgronden. Dat dit niet altijd lukt, blijkt uit een begrip dat ik ken uit de informatie-economie: het *hidden* type.

De kopers van tweedehands auto's willen de ware aard van hun aanschaf graag op tijd weten. Welke gebreken heeft de auto? Welke is goed? Welke niet? Toch ontbreekt die kennis meestal. Dat komt vooral omdat je in principe pas na de aanschaf kunt weten of je een goede aankoop hebt gedaan of niet, nadat je een poos in de auto hebt gereden. Hierdoor is de kans reëel dat je bij de aanschaf een *hidden* type over het hoofd ziet: die uitstekende auto waarin je nog vele jaren probleemloos had kunnen rijden, of dat ene kneusje, dat je voortdurend moet repareren.

Hoewel studenten natuurlijk in geen enkel opzicht met tweedehands auto's zijn te vergelijken – het zou schandelijk zijn om dat te doen – doet zich bij de selectie van studenten een soortgelijk probleem voor. Dat probleem ontstond toen de RUG in 2010 het zogenaamde Bindend Studietoelatingadvies (BSA) invoerde. Het doel van het BSA is sneller dan voorheen vast te kunnen stellen welke studenten wel en welke niet geschikt zijn voor hun studie. Dat hebben we gedaan door een limiet in te stellen. Wie in het eerste studiejaar niet minstens 40 van de totaal benodigde 60 studiepunten behaalt, wordt naar een andere opleiding verwezen. Het BSA is ingevoerd omdat in Groningen veel te weinig studenten de drie jaar durende bacheloropleiding binnen de vier jaar haalden.

Deze maatregel lijkt ook als stok achter de deur uitstekend te werken. Na de invoering ervan nam het aantal studenten fors toe dat in het eerste studiejaar meteen 40 studiepunten of meer behaalde. Ook na het eerste jaar lijkt het studietempo hoger te liggen. Daar zijn we heel blij mee, het BSA pakt beter uit dan alle andere maatregelen die we tot nu toe hebben uitprobeerde om het studiesucces te verbeteren. Om de kans binnen vier jaar een bachelor – 180 studiepunten – te halen nog verder te vergroten, hebben we het vereiste aantal studiepunten naar 45 verhoogd, en we overwegen een verhoging naar zelfs 50.

Toch gaan we pas na zorgvuldig beraad tot een verhoging naar meer studiepunten over. En dat komt door een *hidden* type. Want met het BSA dreigen we helaas een bepaald type student over het hoofd te zien. Ik doel op de student die langzaam op gang komt en niet meteen aan het begin van de studie voldoende studiepunten haalt, niet de vereiste 40 of 45. Het gaat vaak om studenten die wat moeten wennen aan het wonen op kamers en die op het einde van hun studie hele goede resultaten gaan behalen. Ik weet hoeveel studenten we met de BSA-norm van 40 studiepunten studenten weg-sturen die hun studie in principe wel zouden kunnen voltooien. Dat is zo'n 2 à 3 procent van het totaal. Dat percentage wil ik bij een aanscherping van de BSA-norm liever niet verhogen. Maar ja, hoe vind je die verborgen types?

Prof. dr. Elmer Sterken
rector magnificus

Opgetekend door Edzard Krol

‘Fins is echt supersuperingewikkeld

De Finse Jonna Suni studeerde in Groningen, werkte in Arnhem en keerde toen terug naar huis. Maar haar nieuwe baan op het ministerie van Buitenlandse Zaken in Helsinki biedt mogelijkheden de koffers weer te pakken.

Over tien jaar? Dan zit zij met haar man Klaas-Jan hopelijk op een spannende plek in de wereld. Jonna Suni (41) heeft wel wat ideeën: Teheran, Jakarta, Pretoria. ‘Of misschien weer Nederland.’

Als studente politieke wetenschappen ging Suni in 1994 naar Groningen. Finland was nog geen lid van de Europese Unie en daardoor – en door de tamelijk geïsoleerde ligging – veel geslotener dan nu. Nederlanders vond Suni open en geïnteresseerd. Via de Europese studentenorganisatie AEGEE was ze al in Delft en Amsterdam geweest. ‘Ik dacht: dat wordt een gezellige tijd.’

Wat begon als een uitwisseling van een jaar, werd een complete studie Internationale Organisaties en Internationale Betrekkingen in Groningen. De switch kostte haar twee extra studiejaren, maar zo kon ze wel bij haar Nederlandse vriend Klaas-Jan blijven. De twee ontmoetten elkaar op de achterbank van een auto. ‘We gingen allebei vanaf een feest in Brussel naar een AEGEE-zeilkamp in Italië. Een Belgische jongen gaf ons een lift naar Milaan.’ Liefde op het eerste gezicht was het

niet. ‘In die auto hebben we misschien tien woorden gewisseld. Ik ben vier jaar ouder. Hij vond mij een oude, arrogante vrouw, ik vond hem een jongetje. Maar aan het eind van de week was dat anders.’

Succesformule

Suni vond een leuke baan als medewerker asielzaken bij de IND, de Immigratie en Naturalisatie Dienst, in Arnhem. ‘Het was heel actueel. Ik kon elke dag in de krant lezen over mijn werk.’ Ze speelde serieus met de gedachte de Nederlandse nationaliteit aan te vragen, om te kunnen stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen. Maar met Klaas-Jan naar Finland was ook een optie. Dan zou hij háár land kunnen leren kennen. Tegen de verwachting in was Klaas-Jans eerste sollicitatie in Finland direct raak. De RUG-alumnus economie kon beginnen bij een roestvrijstaal-producent. Dat zij pas na een half jaar, in 2004, achter hem aanging noemt Jonna ‘een succesformule’. Klaas-Jan raakte daardoor sneller gesetteld in Finland. Taalles heeft hij nog wel. Jonna, in foutloos Nederlands: ‘Nederlands kun je vrij snel spreken en schrijven – al kom

je daarna wel heel veel uitzonderingen tegen op de grammaticaregels – Fins is echt supersuperingewikkeld. Voor je taal produceert die mensen kunnen begrijpen, dat duurt echt jaren.’

Klaas-Jan is sinds april controller bij Fiskars, dat designproducten maakt. Jonna was medewerker cultuur en economie op de Nederlandse ambassade. Afgelopen februari ging ze naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Ze is er in opleiding voor consulair en beheersmedewerker. Geen baan op academisch niveau, maar op Jonna’s lijf geschreven vanwege het internationale karakter. Dit eerste jaar maakt ze een rondgang door het ministerie om het goed te leren kennen. Wat er daarna gebeurt, is nog onbekend. ‘Om de paar jaar verander ik van functie, dat kan ook het buitenland zijn. Ik vind het heel spannend dat ik ergens uit kan komen waar ik zelf misschien niet aan had gedacht.’

TEKST > ELLIS ELLENBROEK

Topsport ontstaat in het hoofd

Chris Visscher wijst op zijn voorhoofd. Daar, in de prefrontale cortex, ontstaat de topsport. De voormalig gymleraar en assistent-trainer van FC Groningen is sinds 2007 hoogleraar Jeugdsport bij de afdeling bewegingswetenschappen van het UMCG. Zijn hoogleraarschap wordt voor een deel betaald door de Olympische sportorganisatie NOC*NSF.

Stel, je bent een talent in de jeugdopleiding van AZ of Ajax en je loopt Chris Visscher of iemand uit zijn onderzoeksteam tegen het lijf. De kans is groot dat je een neuropsychologische test moet doen om je 'executieve functies' in kaart te brengen. De tijd dat je alleen eindeloos met een bal tegen een muurtje hoefde te trappen is voorbij. Want je mag als voetbaltalentje goede benen hebben, ook daar in die voorste hersendelen moet alles op orde zijn.

Binnen zijn hoogleraarschap Jeugdsport focust Visscher zich op onderzoek naar talentontwikkeling, maar ook op de relatie tussen motorische vaardigheden en cognitie (het menselijk denkproces). Want volgens hem zijn sporters vaak goede leerlingen. Complexe bewegingen – zoals het dribbelen met een bal en schieten op een doel – en 'hogere cognitieve vaardigheden' – probleemoplossing, planning, het schakelen tussen informatiebronnen, concentratie – leiden terug naar dezelfde hersengebieden. Sport zou daarom goed kunnen zijn voor je schoolprestaties. Visscher doet daar op dit moment opvallend onderzoek naar: hij laat de leerlingen van een basisschool hun rekensommen beantwoorden met het doen van het juiste aantal spreid- en sluitsprongen. Hun leerprestaties worden daarna vergeleken met die van scholieren die hun antwoorden ouderwets op papier schrijven of in de klas moeten uitspreken.

Grillige carrière

'Ik heb eerst op de ALO gezeten, de Academie voor Lichamelijke Opvoeding; kijkt Visscher terug op zijn naar eigen zeggen 'grillige carrière'. 'Daarna vond ik dat ik mijn eigen geld moest verdienen, dus ben ik gymnastiekleraar geworden. Echt 25 tot 30 uur in de week. Dat vond ik heel erg interessant, maar het blijft natuurlijk lesgeven binnen een bepaalde setting. Je kunt maar voor een heel klein stukje voor vernieuwing zorgen. Toen zag ik in de gymles al dat de één veel meer vooruitgang dan de ander en dat de een veel zelfstandiger was. In die tijd zijn er vragen ontstaan waar ik nu nog steeds mee bezig ben.'

Hij begon aan de studie pedagogiek, haalde een trainersdiploma waardoor hij een jaar bij FC Groningen kon werken, maar organiseerde daarnaast ook nog zeven jaar lang wintersportreizen. Uiteindelijk kreeg hij naast zijn uren als gymleraar een heel klein baantje bij orthopedagogiek. Daar begon zijn opmars binnen de universiteit. Hij werd onderwijscoördinator en studieadviseur bij bewegingswetenschappen,

mocht langzamerhand wat onderzoek doen, werd toen universitair docent en eindigde op zijn 56e als hoogleraar.

Olympische Spelen

Chris Visscher mag dan stevig betrokken zijn bij de talentontwikkelingsprogramma's van het NOC*NSF en de verschillende sportbonden, maar als de Olympische Spelen eind juli beginnen zal Visscher niet in Londen op de tribune zitten. Al zal hij wel geregeld een televisie opzoeken. 'Dat heeft er mee te maken dat je voor jezelf nog een bepaalde periode vakantie wil hebben. Als ik mijn best zou doen bij het NOC zou ik heel misschien wel mee kunnen, maar laat ik het zo zeggen: ik ga wat doen met de familie.'

Een voornaam deel van zijn onderzoek is bedoeld om toptalenten in elke tak van sport zo snel mogelijk te herkennen. Daar heeft het NOC*NSF alle baat bij. Toptalent wordt dankzij Visscher eerder gescout en beter begeleid. 'Wij kijken bij veel jeugdige sporters of de, wat dan heet, antropometrische kenmerken als lengte, gewicht en vetpercentage gerelateerd zijn aan de kans dat zij de top kunnen halen. Nou, bij sporten als basketbal of volleybal is dat heel sterk het geval. De voorspelling hoe lang je wordt, bepaalt deels of je wel of niet geselecteerd wordt voor een talentgroep. Bij voetbal meten we ook nog fysieke aspecten: uithoudingsvermogen, snelheid, wendbaarheid, maar ook tactisch inzicht en mentale factoren als motivatie en geloof in eigen kunnen. Twee keer per jaar is er een testdag en gaat er een hele ploeg van ons naar een aantal clubs toe. De voetballers worden op het veld getest, maar er zijn ook allerlei wetenschappelijke vragenlijsten die ze moeten beantwoorden.'

Epke Zonderland

Het mentale deel wordt steeds prominenter. Een toptalent blijkt zich te onderscheiden door zijn vermogen tot zelfregulatie: hij is enorm gemotiveerd, hij doet wat hij wil, hij is goed in metacognitieve zaken als planning, evaluatie, reflectie en inhibitie (het concentratievermogen). Dat alles gaat schuil in die plek waar Visscher met de vinger naar wees: de prefrontale cortex. 'Daar zitten hersendelen die een belangrijke rol spelen bij beslissingen, bij aandacht, bij werkgeheugen, bij probleemoplossend vermogen, bij creativiteit. Er is net een onderzoek geweest van Scandinavische onderzoekers, die aantoonde dat goede voetballers van wie bepaalde hersengebieden in die

prefrontale cortex beter ontwikkeld zijn, ook echt vaker betrokken waren bij een assist of een doelpunt. Dus je krijgt steeds meer de relatie tussen hersenfunctie en prestatiegedrag.'

Kadaverdiscipline is een doodzonde voor wie de top behalen wil, zegt Visscher bovendien. Een topsporter is eigenzinnig. 'Een van de mensen die dat onvoorstelbaar goed doet, is Epke Zonderland. Ik heb al een keer of drie een gesprek met hem gehad. En hij is zó ongelooflijk gefocust op: hoe haal ik die gouden medaille aan het rek in Londen? Hij denkt bij zichzelf: wat kan ik nu, qua moeilijkheidsgraad? Wat kunnen mijn concurrenten? Wie zijn eigenlijk mijn concurrenten? Wat moet ik specifiek nog trainen? Gaat mij dat lukken met de huidige trainer? En hij heeft dus gedacht van: nee. Hij is van trainer veranderd. In mijn ogen moet in de Nederlandse cultuur een sporter zelf een hele belangrijke rol krijgen in de vraag hoe hij zijn doelen wil bereiken.'

Sport Science

Wetenschap en topsport vormen nu een gelukkig huwelijk. Maar dat kende een heel voorzichtig begin. 'Toen ik, samen met een andere onderzoeker, elf jaar geleden voor het eerst naar FC Groningen ging met het verzoek of wij bij hun jeugdopleiding metingen mochten doen, kwamen we eerder binnen omdat ik ook voetbaltrainer was geweest dan omdat ik wetenschapper was. De sport dacht toen nog niet: wij hebben de wetenschap nodig om de sportprestaties te verbeteren.'

Nu is alles anders – en daarin neemt Groningen het voortouw. In september begint hier zowel een minor als een master Sport Science. De eerste wordt universiteitsbreed aangeboden, de tweede valt binnen het Centrum voor Bewegingswetenschappen. Ook is eind oktober het openingssymposium gepland van het Sport Science Institute Groningen, een samenwerking van de RUG, het UMCG, de Hanzehogeschool en de gemeente Groningen. Economen, bedrijfskundigen, psychologen en sportgeneeskundigen bundelen binnen deze instelling hun sportonderzoek en -onderwijs. De initiator: Chris Visscher. 'Ik ben vooralsnog de voorzitter van het voorlopige bestuurje.'

Misschien dat zelfs Epke Zonderland, behalve turner ook student geneeskunde aan de RUG, nog eens als onderzoeker om de hoek komt kijken. 'Hij heeft zelf gezegd dat hij het heel interessant vindt om mee te werken aan onderzoek naar jeugdige turners. Ik sluit niet uit dat dat nog een vervolg krijgt.'

Chris Visscher

(1950), ooit een verdienstelijk amateurvoetballer, was vijftien jaar lang leraar lichamelijke opvoeding. Na de ALO studeerde hij pedagogiek en onderwijskunde aan de RUG, behaalde zijn voetbaltrainersdiploma en was een jaar assistent-trainer bij FC Groningen. Sinds 1990 werkt hij bij Bewegingswetenschappen en tien jaar later promoveerde hij op het thema 'Dooftheid en sport'. In 2007 werd hij benoemd tot bijzonder hoogleraar Jeugd-sport aan de RUG en het UMCG, vanwege het NOC*NSF en werd hij directeur van het Centrum voor Bewegingswetenschappen van het UMCG.

‘Kadaverdiscipline is een doodzonde voor wie de top behalen wil. Een topsporter is eigenzinnig.’

TEKST >

JURGEN TIEKSTRA

FOTO >

ANP PHOTO/ROBIN
UTRECHT

Itie van den Berg (1952) / psychologie 1981

Ondernemende kinderen op komst

Inspiratieboek over ondernemend lerende basisschoolkinderen.

> www.eduforce.nl > € 34, 95

Johan Bordewijk (1964) / natuurkunde 1989 /

promotie 1993

Morgen vlieg ik terug

Omwervend langs Griekse eilanden reflecteert een man op zijn carrière, relaties en geldingsdrang.

> www.uitgeverijdebrouwerij.nl

> € 17,50

Pierre Carrière (1967) / economie 1991 en

Perry ten Hoor (1967) / Nederlands 1991

De open organisatie

Managementboek over Open communicatiebureau.

> www.vangorcum.nl > € 24,95

Aldert Jan van Dijk, red. (1954) / Nederlands 1987

Argumenteren voor juristen

Studieboek én naslagwerk in begrijpelijke taal.

> www.noordhoff.nl > € 35,50

Anke ten Doeschate (1976) / Nederlands 2000

Het ziet er allemaal goed uit

De traumatische machteloosheid van een moeder.

> www.TheHouseofBooks.com > € 16,95

Bert Jan Flim (1957) / geschiedenis 1987 /

promotie 1995

Onder de klok

Georganiseerde hulp aan Joodse kinderen.

> www.gibbonuitgeefagentschap.nl > € 19,90

Marjo Gruisen (1954) / bedrijfskunde 1987

Het Boeketbedrijf

Sociaal ondernemen met Werken naar Vermogen.

> www.bbboeksellers.nl > € 17,95

Godfried Nevels (1973) / sociale geografie 1999

De onbekende Canadees

Zoektocht naar een veteraan van de Tweede Wereldoorlog. Een eerbetoon.

> www.boekscout.nl > € 15,95

Henk van Os (1938) / kunstgeschiedenis 1964

en **Pieter van Os**

Vader en zoon krijgen de geest

Briefwisseling over de 'drang tot godsdienst' van vader Henk

> www.uitgeverijbalans.nl > € 16,95

Jolanda Setz (pseud: Jolanda Marianne) (1960) /

economie 1985

Schrikkelkind

29 gedichten in de maansferen van februari 2012, met houtskooltekeningen.

> www.jolandasetz.com > € 20,12

‘Als ze mij vragen waar ik trots op ben...’

Groningen. Universiteit. Maar ook talloze straten, huizen, bruggen, pleinen met herinneringen daaraan vast. Bekende oud-RUG-studenten vertellen over hun speciale plek.

‘Het was de zomer na mijn middelbare-schoolexamen. Weken van loomheid en algehele verveling. Ik zat met een vriend bij de Lazy Frog. Dat was onze stamkroeg, omdat ze er heel harde alternatieve gitaarmuziek draaiden en vanwege het piekuur: bier voor een gulden tussen tien en elf. We sloten een weddenschap af wie gedurende een week de meeste minuten in dat café kon maken. De week erop stonden we daar al voor de deur als de kroeg openging. Als het licht werd rolden wij eruit. Je weet hoe lang het door kan gaan in Groningen. De Lazy Frog werd half van ons. Na een dag stond ik al plaatjes te draaien, na twee dagen stond hij bier te tappen. We werden vrienden met de eigenaar en de bardames. In *Magnus* gebruik ik deze geschiedenis. De hoofdpersoon in het boek heeft epilepsie. Hij verliest de weddenschap omdat hij een aanval krijgt. De vriend zegt dat hij dus een paar minuten weg is geweest.

Ik heb geen epilepsie en in het echt heb ik de weddenschap gewonnen. Er was iets met de pinpas van mijn vriend, die deed het niet. Hij wou geld van mij lenen, om door te kunnen drinken, maar ik zag mijn kans schoon en weigerde, waardoor hij naar de bank moest en een half uur weg was.

Als ze mij vragen waar ik trots op ben, zeg ik dingen als: dat ik een boek heb geschreven, of dat ik mijn oma toen en toen heb geholpen. Diep in mijn hart ben ik het meest trots op die week dat ik elke seconde in de Lazy Frog heb doorgebracht.

FOTO: MERLIN DOOMERIK

Arjen Lubach (32); schrijver en theatermaker; won in april de literaire jongerenprijs ‘DJP Publieksprijs’ voor zijn boek *Magnus*; begon aan de studies Spaans, filosofie en Zweeds, maar stopte met studeren toen hij in 2001 een hitje, ‘Jelle’, scoorde als helft van het duo Slimme Schemer en Tido.

> www.arjenlubach.nl
> speciale plek: voormalig café de Lazy Frog – nu Jut en Jul – aan de Rademarkt.

TEKST >

ELLIS ELLENBROEK

FOTO >

ELMER SPAARGAREN

RADEMARKT

En de boer, hij innoveert

Vleesimitaties gemaakt van lupinezaden, automatische vogelverschrikkers en een hypermoderne bietenrooirobot; zomaar een greep uit de landbouwinnovaties waaraan hoogleraar Productinnovatie en kennistransfer in agribusiness **Rob van Haren** dagelijks werkt. Zijn missie: wetenschap en mensen uit het veld bij elkaar brengen om vernieuwingen in de landbouw te versnellen.

‘Evolutie’, antwoordt Rob van Haren op de vraag hoe een bioloog als hoogleraar Productinnovatie en kennistransfer bij Economie en Bedrijfskunde verzeild raakt. ‘Als theoretisch bioloog deed ik veel met modellering. Bij AVEBE werkte ik aan een programma waarmee boeren hun aardappelteelt konden optimaliseren: bemesting, beregening, gewasbescherming, dat soort zaken. Wetenschappelijk gezien gingen er geweldig interessante modellen achter schuil, maar de aardappelteelers konden er niet zoveel mee. Te complex, een gebrek aan vertrouwen in het systeem en te weinig praktisch toepasbaar.’

Het is dat gat tussen het bedrijfsleven – de gebruikers van kennis, van landbouwers tot voedselmultinationals – en de wetenschap waar Van Haren zich als deeltijdhoogleraar en directeur van innovatiealliantie Kiemkracht mee bezighoudt. In talloze projecten brengt Van Haren partijen in de agrosector bij elkaar om tot innovaties te komen. Zijn agenda is druk bezet met bijeenkomsten tussen publieke en private partners. Het is daarom vroeg in de ochtend op zijn werkkamer in Groningen als Van Haren vertelt over

zijn werkzaamheden: tweeënhalve uur na het interview staat alweer een televisieopname in Bunnik gepland over varkens die lupine als voer krijgen en ’s middags een bespreking bij de TU in Delft over het allernieuwste project.

Lupine

Een van de bekendste projecten waaraan Van Haren werkt is misschien wel de Vegetarische Slager. Het assortiment van deze slager omvat onder meer kroketten, loempia’s en saucijzenbroodjes, maar ook ‘kip’ en gerookte ‘spekreepjes’, alles gemaakt van de zaden van de lupineplant, *Lupinus angustifolius*. ‘Momenteel importeert Nederland tachtig procent van zijn eiwitten, voornamelijk in de vorm van veevoedersoja’, vertelt Van Haren om de noodzaak van alternatieve eiwitbronnen te benadrukken.

Lupine ziet hij als een van de kanshebbers in deze eiwittransitie. Er zijn verschillende lupinesoorten. De mediterrane variant, die al door de oude Egyptenaren en Romeinen gegeten werd en de Andeslupine. ‘De Andeslupine is een vergeten gewas van de Inca’s’, zegt Van Haren. ‘Net als de aardappel ligt de oorsprong van deze plant in de Andes, een gebied met een rijke biodiversiteit als gevolg van de bergen, met hun vele niches door hoogte-, temperatuur- en vochtigheidsverschillen. Door het hoge oliegehalte biedt de Andeslupine veel mogelijkheden.’

Daar komt bij dat lupine-eiwitten mogelijke positieve

／ ‘Ik zie de boer in de toekomst
“zonnemelken”

Lupine

De lupine heeft, net als de sojaplant, eiwitrijke bonen, maar ook vezelrijke. Van de bonen wordt een vezelrijk product gemaakt met een stevige bite, de basis voor allerlei gerechten en vlees-imitaties. Lupine kent men vooral als tuinplant. Net als andere vlinderbloemigen is lupine in staat stikstof uit de lucht te binden. Het is een robuuste, gemakkelijke plant, die geteeld kan worden zonder kunstmest en chemische middelen. De lupine – van oudsher een akkergewas in Nederland – wordt verbouwd op biologische bedrijven en zal nu weer meer te zien zijn in ons landschap.

Bron: onder meer www.devegetarischelager.nl

gezondheidseffecten hebben. Van Haren: 'Proeven met ratten laten zien dat het LDL-cholesterolniveau in het bloed daalt als gevolg van een lupinedieet. De eerste klinische trials zijn inmiddels van start om te kijken of dit effect ook bij mensen optreedt.' Deze zomer zijn grote proefvelden lupine in de Veenkoloniën te bewonderen. 'Dat is voor mij ook een punt om me er langzamerhand uit terug te trekken', zegt Van Haren, 'op naar een nieuw project.'

SmartCenters

Een van die nieuwe projecten waarop Van Haren zich stort zijn SmartCenters: plaatsen waar mensen uit het veld, onderwijs en wetenschap elkaar kunnen ontmoeten om in workshops tot landbouwinnovaties te komen. In samenwerking met de Hogeschool van Osnabrück zet Van Haren akkerbouwers, technici, informatici, voedselverwerkers en producenten bij elkaar in een inspirerende omgeving. Van Haren: 'Samen met de partners in Duitsland ontwikkelen we een creatief complex aan de oude haven in Osnabrück. De SmartCenter komt in het prachtige, oude kantoor van de havenmeester: hier worden straks de nieuwe technostart-ups geboren.' Die interactie met creatieve mensen brengt innovatie in een stroomversnelling en is belangrijk voor het onderling vertrouwen, stelt Van Haren, alhoewel bij de start soms scepsis aanwezig is: 'Bij een bijeenkomst in Zeeland zaten de aanwezigen aan het begin van de sessie met de armen over elkaar', vertelt Van Haren. 'Maar op een gegeven moment komt iemand met een opmerking: "Als je dan toch iets wilt doen, maak dan een automatische vogelverschrikker." Dat lijkt misschien een rare opmerking, maar er ging natuurlijk wel een echt probleem achter schuil, namelijk dat van ganzen op de akkers.' Hieruit is een vogelverschrikkerrobot ontwikkeld die in het veld ligt; zodra het apparaat een gans of andere vogel detecteert, beweegt het naar de vogels toe om ze te verjagen.

Juist van deze agrorobotica verwacht Van Haren grote innovaties, de komende jaren: van voederrobots tot robots

die onkruid wieden. 'De trend in landbouwvoertuigen is lange tijd geweest: groter en zwaarder. Agrorobotica gaat die trend omkeren: klein en efficiënt. Een moderne bietenrooier weegt bijvoorbeeld zomaar zestig ton, dat is desastreus voor de bodemstructuur. Samen met industriële partners en informatici ontwikkelen we een veel lichter type rooier. Een oogstrobot van ongeveer tien ton.' Zo'n hypermoderne robot is ook vanuit landschappelijk oogpunt relevant legt Van Haren uit: 'Grote landbouwmachines hebben een fors effect op het landschap, ze hebben grote, rechte percelen nodig, lange kale vlaktes. Met kleinere agrobots kun je gebruik maken van veel kleinere percelen.'

Zonnemelken

Maar boeren houden het in de toekomst niet bij klassieke landbouw en veeteelt, verwacht Van Haren: 'Ik zie boeren in de toekomst "zonnemelken": chemische producten maken met behulp van zonne-energie.' Het project waarop Van Haren doelt, heeft de naam Green Fertilizer meegekregen: op de boerderij rechtstreeks zonlicht omzetten in bruikbare producten zoals kunstmest. Van Haren: 'Als je zonnepanelen koppelt aan omgekeerde brandstofcellen, kun je via katalyse-elektrolyse "syngas" maken, een gasmengsel van koolstofmonoxide en waterstofgas. Daarmee sta je aan de basis van de hele chemische industrie. De boer kan op die manier met stikstof uit de lucht ammoniak, oftewel kunstmest, produceren.'

De mogelijkheden lijken eindeloos: de boer met een eigen kunstmestfabriek op het erf. En pure ammoniak maken die direct te injecteren is in dieselmotoren om zo brandstof te besparen. En wellicht de boer als producent van etheen, een van de belangrijkste grondstoffen in de chemische industrie. Van Haren: 'Ik weet nog niet of dat allemaal gaat lukken, maar daar ga ik vanmiddag in Delft over praten.'

TEKST > DOUWE VAN DER TUIN

Rob van Haren

(Nijmegen, 1961) studeerde theoretische biologie aan de Landbouww Universiteit Wageningen en promoveerde aan de VU in Amsterdam. Daarna werd hij onderzoeker agro-ecologie bij Plant Research International en in 2001 onderzoekskoördinator duurzame keteninnovatie bij aardappelzetmeelbedrijf AVEBE. Toen al werkte Van Haren intensief samen met de RUG, waar hij in 2008 deeltijd-hoogleraar Productinnovatie en kennistransfer in agribusiness werd aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde. Daarnaast is hij directeur van Kiemkracht, een alliantie van het Productschap Akkerbouw en InnovatieNetwerk.

Hans Aarsman gastschrijver

Schrijver en fotograaf Hans Aarsman is in 2012 gastschrijver van de RUG. Vanaf september verzorgt hij voor een geselecteerde groep studenten werkcolleges over kijken, schrijven en presenteren. Het project start met een openbaar gesprek van psycholoog Douwe Draaisma

met de gastschrijver. Daarna geeft Aarsman drie openbare lezingen over zijn werk als fotodetective en het onder woorden brengen van observaties. De openbare optredens zijn op de maandagavonden 24 september en 1, 8 en 15 oktober in de Aula van het Academiegebouw, van 20.00-21.30 uur

RUG-videomagazine Unifocus

De RUG heeft een nieuw online videomagazine: Unifocus. Elke aflevering bestaat uit drie of vier korte video's met nieuws en achtergronden over de RUG op het gebied van onderzoek en onderwijs, studentenleven en samenwerking met het bedrijfsleven en andere relaties. De items zijn ook afzonderlijk te bekijken.

Unifocus is te zien op www.unifocus.nl, in een dynamische webomgeving die geschikt is voor op pc's, smartphones en tablets. Over de video's vindt de kijker op dit platform tevens aanvullende en verdiepende informatie en de laatste reacties op Twitter. Bovendien kan men zich via een rss-feed laten attenderen op nieuwe afleveringen. Unifocus verschijnt circa 30 keer per jaar.

Biografie Ubbo Emmius

De Duitse historica Gudrun Anne Dekker heeft een boek geschreven over het leven van Ubbo Emmius (1547-1625), de eerste rector magnificus van de RUG. In het uitvoerige en goed gedocumenteerde werk komen nieuwe gegevens aan het licht, onder meer over het woonhuis van Emmius in het Noord-Duitse Norden, waar de auteur zelf woonachtig is. De 'aarts-vader' van de Groningse universiteit was van 1579 tot 1587 rector van de Latijnse school in Norden, waar hij zelf ook leerling was geweest. Hij wist deze school tot grote bloei te brengen, maar werd van zijn functie ontheven vanwege zijn in het Lutherse Oost-Friesland populaire calvinistische ideeën. Gudrun Anne Dekker, *Ubbo Emmius. Leben, Umwelt, Nachlass und Gegenwart*, € 99,-

Auto onderlinge

Natuurlijk had ik liever een spetterend verhaal gemaald, in de sfeer van *Summer in the City (at night it's a different town)*. De zomer die zich echter bij mij opdringt, was in de eerste helft van de jaren '70. En ik kan me niet eens herinneren of het warm was, laat staan hot, want ik ging vier weken werken.

Via het uitzendbureau aan de Grote Markt hadden mijn zus en ik werk gevonden bij een verzekeringskantoor aan een van de deftige singels, richting station. Mijn zus ging voor een geluidsinstallatie en ik voor felbegeerde contactlenzen. Ook had ik nog een studiegenoot gecharterd voor de gezelligheid. Welk doel hij beoogde, is me ontschoten.

Het werk was geestdodend. De uitzendkrachten moesten in het archief op zoek naar dossiers die op dat moment in behandeling waren. De enige wijsheid die ik hier opdeed, was dat je zonder ingevuld schadeformulier totaal geen rechten kon doen gelden (!). Als we om vijf uur onze fiets weer opzochten, voelden we de betekenis van de term 'kantoorvee' en hadden we medelijden met de meute die huiswaarts keerde. Voor ons gevoel leverden we niet alleen onze tijd maar ook onszelf in. 's Avonds had je dan geen puf meer.

Ook miste ik door dit 9 tot 5-ritme mijn nachtelijke uitjes naar de Kar en de Leeuw. Op een woensdagavond besloot ik om, om negen uur te gaan slapen zodat ik om twaalf uur kon gaan stappen. Een ieder die dit weleens heeft geprobeerd, weet hoe je dan wakker wordt... Dus niks *come on, come on, let's dance all night*, maar wakker uit en omdraaien. De volgende dag verscheen ik zeer uitgerust op mijn post.

Toen onze dochter enkele jaren geleden vertelde dat haar leventje pas weer verder zou gaan op de dag dat haar stage afliep, kon ik haar dan ook goed begrijpen. Hoewel ze een uitstekende beoordeling kreeg van het gerenommeerde advocatenkantoor in Stad, moest ze noodgedwongen haar eigen leven, tijdelijk, in de wacht zetten...

Maria Mencke (1954) / Nederlands 1980

Volgend thema: 'De studentenhap'

'Zomer in Stad' was het thema waarop Maria Mencke en andere inzenders hun verhalen baseerden. Het thema voor het oktobernummer is 'De studentenhap'.

Stuur uw verhaal van maximaal 350 woorden uiterlijk 10 september naar redactieB5@rug.nl. De mooiste, leukste of meest intrigerende herinnering aan uw studententijd wordt geplaatst in *Broerstraat 5*. De overige inzendingen voor 'Alumnus schrijft verhaal' worden gepubliceerd op www.rug.nl/alumni/verhaal

Vanaf 2013 geen cent rijks-subsidie meer voor de Groningse fotomanifestatie en -galerie Noorderlicht. ‘Heel teleurgesteld’ en ook ‘hogelijk verbaasd over de argumentatie’ was **Wim Melis** toen hij eind mei dit advies van de Raad voor Cultuur onder ogen kreeg.

TEKST > ANNEMARIE KOK

FOTO > TONI HAFKENSCHIED

Father and son at Grand Canyon

Noorderlicht in the picture

Melis maakt al zeventien jaar spraakmakende groepstentoonstellingen voor Noorderlicht, die wereldwijd worden geroemd. De jaarlijkse, omvangrijke presentaties van geëngageerde fotografie vinden om en om plaats in Groningen en Friesland en ‘reizen’ vervolgens stevast naar het buitenland. Ook de vele andere uitingen van Noorderlicht, waaronder boekpublicaties, de website en de exposities in de eigen galerie aan het A-Kerkhof, worden alom geprezen. Opvallend genoeg, zegt Melis, óók door de Raad voor Cultuur. Inmiddels heeft Noorderlicht bezwaar aangetekend tegen het negatieve subsidieadvies en stroomden op Facebook de steunbetuigingen binnen.

Wim Melis (1964) studeerde aan de RUG af in sterrenkunde en technische natuurkunde. Als kind, vertelt hij, wilde hij graag wetenschapper worden. ‘Vanwege die heel pure nieuwsgierigheid.’ Maar op de universiteit kwam hij erachter dat hij niet gelukkig zou worden van ‘altijd maar modellen doorrekenen’. ‘Ik wilde iets doen dat gevarieerder en tastbaarder was.’

Als student leerde hij fotograferen bij de Usva en werd hij actief in de tentoonstellingscommissie van de toenmalige Usva-galerie. ‘In het studentenhuis waar ik woonde had iemand een chique kleurendoka aangeschaft. Ik was destijds helemaal niet vertrouwd met kunst en cultuur maar dat fotograferen trok me meteen aan: de onderzoekende blik, het bezig zijn met schoonheid, inhoud en techniek. Al gauw was die doka van mij.’

Verhaallijn

Na zijn afstuderen werd Melis mede-eigenaar van een Science Park-bedrijfje dat inspeelde op de prille opkomst van digitale fotografie. Ook was hij enige tijd fotograaf voor de *Universiteitskrant*. Ondertussen werd in 1990 vanuit de Usva-galerie Noorderlicht opgericht. Melis bleef als vrijwilliger ook bij deze nieuwe organisatie betrokken, tot hij er in 1997 zijn huidige betaalde baan kreeg.

‘Wij willen geen werk laten zien dat louter journalistiek of louter esthetisch is, maar juist wat daar tussenin ligt: foto’s die op een bijzondere manier licht werpen op de tijd waarin we

leven,’ zegt Melis. Als curator bedenkt hij bij het gekozen jaarthema een verhaallijn. Aan de hand daarvan selecteert hij ingestuurd en door hem zelf vergaard materiaal. Ging Noorderlicht vorig jaar over ‘City life in the urban age’, voor de komende editie is de menselijke ervaring van natuur en landschap het onderwerp: ‘Terra Cognita’. Een recordaantal inzendingen leverde dat op, in totaal 28.500 beelden van 1623 autonome fotografen uit 65 landen.

Melis: ‘Interessant vind ik de toegenomen noodzaak om als culturele instelling een eigen stem te vinden. Via internet is er eindeloos veel beeld en informatie beschikbaar, en in artistiek opzicht is alles al eens uitgeprobeerd. De kunst is om uit al die “ruwe data” iets samen te stellen dat mensen tóch weet te raken en te verrassen’.

‘Terra Cognita’, hoofdtentoonstelling Noorderlicht Foto-manifestatie 2012, van 2 september t/m 7 oktober in en rond Museum Belvédère in Oranjewoud (bij Heerenveen). Voor informatie, veel foto’s, én steun: www.noorderlicht.com

FOR 4∞ INFINITY

Faculteit
Godgeleerdheid
en Godsdienst-
wetenschap

VROUW PROMOVEERT IN DE GODGELEERDHEID

GRONINGEN / 9 JULI 1913

> Constance Gerlings (1875) is de eerste vrouw in Nederland die in de godgeleerdheid promoveert. Gerlings promoveerde in Groningen op een proefschrift over de vrouw in het oud-christelijke gemeentelven. Tijdens de ceremonie was de zaal stampvol en er waren niet genoeg stoelen voor alle genodigden en nieuwsgierigen. Gerlings wil graag predikant worden. In haar proefschrift stelt ze: 'Het zou ons eene vreugde zijn, wanneer ernstige Christenen begrepen, dat het streven naar geestelijke gelijkstelling der beide geslachten

IN MEMORIAM

**GERARDUS VAN DER
LEEUW (1890-1950)**

Op 18 november is overleden de Groningse professor en voormalig rector magnificus Gerardus van der Leeuw. Van der Leeuw was hoogleraar godsdienstgeschiedenis van 1918-1950, een periode waarin hij dit vakgebied in Nederland vrijwel volledig domineerde. Hij was een theoloog met een zeer brede interesse en grondlegger van de godsdienstwetenschap. Als intellectueel genoot hij ook in het buitenland ruime bekendheid. Ondermeer was hij de eerste naoorlogse minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

FACULTEIT VERHUIST NAAR OUDE RECHTBANK

GRONINGEN / 25 OKT. 2002

> Het nieuwe onderkomen van de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap is vandaag officieel in gebruik genomen. Het pand aan de Oude Boteringestraat 36-38 is ouder dan de universiteit zelf. Ooit diende het als toevluchtsoord voor Benedictinessen uit het Klooster Selwerd, later als woonhuis voor adellijke families. Tot voor kort was de rechtbank er gevestigd. De inrichting van de bibliotheek is echter architectonisch van een zeer moderne allure. De nieuwe bewoners van het faculteitsgebouw, voorheen gevestigd in de Nieuwe Kijk in 't Jatstraat, zijn uiterst tevreden: 'Alles wat ik hier zeg, klinkt ineens veel academischer, gewichtiger,' zegt islam-onderzoeker Marjo Buitelaar. 'Het is het mooiste gebouw van Groningen en blijktbaar ook voor onze studenten heel aantrekkelijk.'

PREDIKANTENOPLEIDING AAN NIEUWE UNIVERSITEIT

GRONINGEN / 23 AUG. 1614

> Ter gelegenheid van de officiële opening van de universiteit en in het bijzijn van rector Ubbo Emmius, spreekt Hermann Ravensperger vandaag zijn oratie uit. De orthodoxe geleerde en humanist Ravensperger (1586) is aangehouden als hoogleraar theologie en tevens conservator van de universiteitsbibliotheek. De behoefte aan

een degelijke calvinistische predikantenopleiding was voor de Statenvergadering van Stad en Ommelanden een van de voornaamste redenen om in Groningen een universiteit op te richten. Er gaan geruchten dat aanvankelijk de contraremonstrant Francisus Gomarus voor de post van hoogleraar theologie was gevraagd, die vanwege zijn grote bekendheid veel studenten zou kunnen aantrekken.

ADVERTENTIE

Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap

Zicht op religie en cultuur

‘Meer dan tachtig procent van de wereldbevolking is religieus. Alleen al om die reden is kennis over religie nodig om onszelf, elkaar en ons verleden te begrijpen. Daarom richten wij onze blik vol overtuiging op de dynamiek tussen religie en cultuur.’

Wij werken aan kennis over:

- > de oorsprong van de joodse, christelijke en islamitische religies, die alledrie teruggrijpen op het verhaal van Abraham.
- > religie in al zijn bonte verschijningsvormen, hetzij in de VS, Afrika, de Filipijnen, India of Europa.
- > de onderliggende concepten, ideeën en gebruiken van de religie in de Westerse samenleving.

Samenwerking is ons credo!

Theologen, classici, historici, filosofen, antropologen, sociologen en psychologen boeken samen resultaten van hoge kwaliteit. Bij visitaties staat de faculteit steevast bovenaan. **Geurt Henk van Kooten, decaan**

www.rug.nl/ggw

overeenkomstig Gods wil is. Moge door dezen arbeid dat streven eenigermate worden bevorderd!’

DODE ZEEROLLEN IN HET DRENTS MUSEUM

GRONINGEN / 29 MEI 2012

> In 2013 zal het Qumran Instituut van de RUG samen met het Drents Museum een tentoonstelling over de Dode Zeerollen inrichten. De directeur van het instituut, Mladen Popovic, zal optreden als gastconservator: ‘De teksten op de Dode Zeerollen zijn meer dan 2000 jaar oud, waaronder de oudst bekende Bijbelteksten. Ik vind het bijzonder na te denken over de mensen achter deze manuscripten: wie ze waren, hoe ze leefden, wat ze dachten en waarom ze die teksten in de grotten hebben verborgen.’

”

‘De grote vraag is: kunnen mensen zonder religieuze noties en rituelen?’

YME KUIPER

”

‘Als je religie in de moderne wereld wilt bestuderen, moet je op andere plekken kijken dan je gewend bent.’

KOCKU VON STUCKRAD

Het gebouw, waar onder meer de eeuwenoude rechtszaal en cellen bewaard zijn gebleven, ademt historie uit.

WETENSCHAP EN BEELD

FOTO ROBERT HUBER

MIRJAM DE BAAR / COMMENTAAR

de achterzijde herinnert daar nog aan. Aanvankelijk was de gehele opleiding tot predikant ondergebracht bij de faculteit. Vanaf de 19e eeuw wordt een strikter onderscheid gemaakt tussen de wetenschappelijke en de kerkelijke opleiding. Sinds kort valt de beroepsopleiding tot predikant onder de verantwoordelijkheid van de Protestantse Theologische Universiteit (PThU). Wie predikant wil worden, volgt een bachelor aan de RUG gevolgd door een beroepsgerichte master aan de PThU. De RUG-bachelors en -masters zijn voor iedereen die geïnteresseerd is in religie, ongeacht levensbeschouwing.’

Een zinderende zomer met vijf

Op weg naar het Italië van Bellini luisteren naar prachtige verhalen over de Romeinse geschiedenis en het leven van Charles Dickens, dwalen door een heel ander Parijs met de verstilde verhalen van Martin Bril onder de arm, wegdromen bij herinneringen aan het Groningse studentenleven van de jaren tachtig. Met de boeken en cd-series van onderstaande vijf alumni wordt het een zinderende zomer.

FOTO JEROEN VAN KOOTEN

Jan Lokin (1945) / rechten 1967, promotie 1973
Dickens, een hoorcollege over zijn leven, ideeën en werk, 2012, Home Academy, 4 cd's € 34,95, mp3 € 27,95.
Het klassieke Rome, een hoorcollege over de beschavingsgeschiedenis van de Romeinse samenleving, 2011, Home Academy, 4 cd's € 34,95, mp3 € 27,95.

Luisterend op reis, met Cicero en Dickens

Generaties eerstejaars rechtenstudenten hingen aan zijn lippen als hoogleraar Jan Lokin, sinds 2010 met emeritaat, hoorcollege gaf over het Romeinse recht. Die hoorcolleges zijn nu verkrijgbaar als luisterboek. Zeer geschikt om naar te luisteren op weg naar een ver oord. Lokin: 'Net als tijdens de colleges ga ik met zevenmijlslaarzen door de Romeinse geschiedenis heen. Verhalen, die vaak alleen de gymnasiasten in de collegezaal kenden, heb ik voor deze serie bewerkt, waarbij ik zo min mogelijk juridische termen gebruik.' Zijn colleges zijn een mengeling van verhalen en interessante feitjes. Zo vertelt hij in het college over keizerschap hoe latere alleenheersers, zoals Napoleon en later de Afrikaanse dictator Bokassa, de Romeinse keizers van vroeger imiteerden. 'Veel actuele zaken zijn nog steeds terug te voeren op het Romeins recht: huur en koop, testamenten, privaatrecht, tweederde van ons Burgerlijk Wetboek enzovoort.' Inmiddels heeft Lokin ook een cd-serie ingesproken over het leven en werk van Charles Dickens. Als lid van het Dickens Fellowship gaf hij vele lezingen over deze schrijver, die 200 jaar geleden geboren werd. 'Mijn favoriete roman is de *Pickwick Papers*, daar zit zoveel humor in. Dickens was een sociale hervormer en via zijn verhalen bestreed hij wantoestanden uit zijn tijd, zoals in de workhouses. Ik hoop hiermee mensen te motiveren Dickens weer te gaan lezen. Zijn verhalen zijn nog altijd de moeite waard.'

25%
korting

voor alumni die bestellen bij
info@home-academy.nl
o.v.v. Broerstraat 5
geldig t/m
12 okt. 2012

FOTO HENK FOTOGRAFIE

Anton Brand (1953) / sociologie 1979
Laatste reis. In het spoor van Vincenzo Bellini, Uitgeverij Passage, 2012, € 17,90

In het spoor van Bellini

Van huis uit is Anton Brand geen operaliefhebber. 'Pas tijdens mijn studie kwam ik ermee in aanraking. Eerlijk gezegd was de eerste opera die ik van Bellini bijwoonde een ramp. We zaten beroerd en ik zag alleen af en toe de voeten van Cristina Deutekom. Pas veel later, bij een opera in Berlijn, merkte ik hoe ontroerd ik erdoor kon raken. Dat zette me aan het denken.' Hij ging op zoek naar het levensverhaal van Vincenzo Bellini, de componist die na tien opera's op zijn 34ste overleed. 'Hij lag op Père-Lachaise in Parijs, maar veel mensen vonden dat hij in zijn geboorteplaats op Sicilië moest worden begraven. Veertig jaar later, in 1876, is dat alsnog gebeurd. Hij werd opgegraven en met de trein naar huis gebracht. Die reis bracht op alle stations heel veel mensen op de been: een waar volksfeest.' Brands roman is een mengeling van zijn eigen impressies van deze treinreis, Bellini's leven en werk en portretten van componisten uit diezelfde tijd. 'Het is zowel fictie als non-fictie geworden, een ongebruikelijk genre dat mij goed is bevallen.' Om het boek leuk te vinden hoeft je geen verstand van opera te hebben. 'Ik leg alles uit en je komt zo in aanraking met een andere, soms onverwachte wereld. Zo beschrijf ik hoe er tijdens een voorstelling in Parijs een vechtpartij uitbrak in de zaal, omdat Maria Callas een noot had gemist.' Een prima boek om mee te nemen naar Italië, waar elke componist een eigen festival heeft in de zomer.

alumni in de strandtas

Sarah Breimer (1978) / taal en cultuurstudies
2004

Door en door Parijs, Kosmos, 2012, € 17,50

De onbekende pareltjes van Parijs

Groningen is voor Sarah Breimer de stad waar ze zelfstandig werd en vele goede vrienden

vond. Toch vertrok ze na haar studie om bij Uitgeverij Lemniscaat in Rotterdam te gaan werken. Na zes mooie jaren besloot ze met haar man naar Parijs te verhuizen, waar hij een baan kon krijgen. 'Ik was echt toe aan iets anders en wist instinctief dat Parijs ook voor mij de juiste keuze was.' Ze woonde er anderhalf jaar, baarde er een kind en leerde de stad op een heel andere manier kennen. Ze dwaalde eindeloos door achterafstraatjes, stuitte op onverwacht mooie pleintjes en at in restaurantjes waar geen toerist ooit komt. 'Via de blog die ik bijhield over mijn omzwervingen kwam ik in contact met fotografe Marina Goudsbloem. Al snel besloten we een boek over een ander Parijs te maken en zijn we samen op pad gegaan. Dit boek laat je de stad van binnenuit beleven. We laten de mooiste onontdekte plekjes zien, vaak vlakbij plaatsen waar het zwart ziet van de toeristen.' Het resultaat is een prachtig bladerboek met leuke tips en wetenswaardigheden, om van een reisje naar Parijs iets bijzonders te maken. Terug in Nederland heeft Breimer de smaak te pakken. 'Marina en ik zijn nu bezig met een soortgelijk boek over Milaan. Kopenhagen en Oslo staan ook nog op mijn lijstje.'

Arthur Umbgrove (1964) / Nederlands 1990
Hotel Sofia, Uitgeverij Contact, 2012, € 19,95

Tussen Italië nu en Groningen toen

Na zijn afstuderen stortte Arthur Umbgrove zich volledig op het maken van cabaret, totdat hij in 2004 iets anders wilde. 'Na acht jaar

toeren en vier programma's was het tijd om de bakens te verzetten.' Hij trok zich terug om zijn eerste roman te schrijven en dat smaakte naar meer. Inmiddels is zijn derde roman een feit. 'Ik verdeel mijn tijd tussen het schrijven van romans en songteksten en optredens met de jongens van de comedyshow "Goeroe's zonder grenzen". Die combinatie bevalt me erg goed.' *Hotel Sofia* speelt zich af in het Italië van nu en het Groningen van de jaren tachtig. 'Voor iedereen die in Groningen heeft gestudeerd is het een nostalgisch boek: vol flashbacks naar de tijd toen ik er zelf studeerde.' Het is een luchtige roman met een zwaar thema over een stervende man die wordt verzorgd door zijn dochter Sofia. Zij vraagt de drie vrienden uit zijn studententijd om naar Italië te komen om hem nog een keer te zien. Umbgrove: 'Ik wilde een boek schrijven op de manier van de film *Magnolia*: een mozaïekver telling waarbij je personages in het heden en verleden volgt. Al die verhalen lopen door elkaar heen en komen toch samen.' Het verhaal is verzonden, maar veel details over Groningen komen uit zijn eigen verleden. 'Ik was actief lid van *Vindicat* en heb veel leuke reacties gehad van oud-leden. Het was een fantastische tijd toen je dacht nog helemaal vrij te zijn en alles te kunnen. *Hotel Sofia* is een beetje Bij nader inzien, maar dan in 2012.'

Martin Bril (1959-2009) / wijsbegeerte

Samensteller: Annemarie Kok (1969) / wijsbegeerte 1996

Niets beweog in Langelille, 2012, Stichting Noorderbreedte, € 12,50

Stille plekken van het Noorden

Van 2006 tot zijn overlijden in 2009 schreef

Martin Bril korte reportages voor tijdschrift *Noorderbreedte*.

Annemarie Kok, destijds hoofdredacteur, bundelde deze verhalen tot een handzaam boekje. 'Bril bezocht voor ons blad de stille plekken van het Noorden, de witte vlekken op de kaart. De verhalen spelen zich af in plaatsen als Langelille, Zurich, Visbuurt en Beilen. Vaak putte hij uit herinneringen aan logeerpartijen bij ooms en tantes in Friesland. Zelf had hij in Drachten gewoond en in Groningen gestudeerd. Zijn vader kwam uit Warffum, zijn moeder uit Buitenpost. Hij voelde zich noorderling, schreef hij eens: 'Zoals vaste lezers van Bril weten en de titel *Niets beweog in Langelille* aangeeft, gebeurt er niet veel in de verhalen. 'Hij had een speciale belangstelling en gevoeligheid voor traagheid. Een geparkeerde herenfiets bij een bushalte op het platteland, bijvoorbeeld, vond hij ontroerend.' De bundel met elf verhalen, met een voorwoord van Greta Riemersma – ook RUG-alumnus en inmiddels docente journalistiek – is er gekomen met instemming van Brils weduwe. Achterin is een kaart opgenomen met leespleksuggesties. 'Daarop kun je zien waar je welk verhaal het beste kunt lezen: in de berm van de N31, op een oude zeedijk of aan het Stieltjeskanaal in Coevorden', zegt Kok. Ze heeft onlangs afscheid genomen als hoofdredacteur van *Noorderbreedte*. 'Ik wilde graag weer schrijven.'

TEKST > MARJAN BROUWERS

Epistemische moed in de boardroom

De personen op de foto hebben geen relatie met de inhoud van het artikel

Terwijl de crisis en de verontwaardiging over graaicultuur, financieel onbenul en gebrek aan regulering op de financiële markten nog altijd voortwoekert, bekijkt financieel ethicus Boudewijn de Bruin aan de RUG het gewoel met een wetenschappelijke distantie. Alumnus George Möller heeft als directeur van de AEX die financiële markten van nabij meegemaakt. Financiële ethiek heeft zijn grote belangstelling: 'De financiële markten hebben naast regels vooral een moreel kompas nodig.'

Boudewijn de Bruin belandde als filosoof op de achtste verdieping van het Duisenberggebouw, het domein van de RUG-economen. Hij is bij de Faculteit Economie en Bedrijfskunde hoogleraar financiële ethiek. Zijn vakgebied is jong en ligt wetenschappelijk nog grotendeels braak. De financiële ethiek is een toegepast vak, met een boodschap voor iedereen, van consument tot overheid. Het onderzoekt de morele implicaties van het gedrag van bestuurders bij banken, financiële dienstverleners, verzekeraars en andere financiële instellingen, maar ook regulering en de rol van toezichhouders als commissarissen en de AFM, de Autoriteit Financiële Markten.

De Bruin: 'Ik concentreer me op het thema "de epistemische deugd", de deugd dus van

het kennen; want epistēmè is het oud-Griekse woord voor weten. Aristoteles had het er al over als een goede eigenschap. Nu zouden sommigen het *information literacy* noemen, ofwel: hoe om te gaan met informatie. Weten en willen weten is een deugd. Maar veel mensen missen de moed om vragen te stellen en dat is dus laakbaar.'

De Bruin kan tot op zekere hoogte teruggrijpen op wat er in vroeger tijden al over de ethiek van geldzaken is gezegd: 'De vragen zijn inderdaad zo oud als de mensheid. Al heel vroeg ging het over rente en over termijncontracten. De filosoof Thales had zelf bijvoorbeeld termijncontracten afgesloten en Aristoteles heeft het over geld verdienen buiten de noodzaak van het overleefden houden van het huishouden. En neem de bonussen

voor topmensen, ook dat tegenwoordig zo actuele onderwerp werd in de tijd van Aristoteles al besproken.'

Moed

Inherent aan toegepaste ethiek is evenwel dat principes in de loop van de jaren veranderen, omdat de situatie verandert. De financiële wereld van nu, met al haar technische mogelijkheden staat bijvoorbeeld voor heel andere morele vragen dan een eeuw geleden. Er zijn natuurlijk algemene waarden van het niveau 'gij zult niet stelen', maar die zijn voor De Bruin niet interessant. Hij richt zijn aandacht op de actuele situatie, op de wereld van het flitskapitaal van de afgelopen vijf à tien jaar. Want ook voor de huidige tijd zijn er algemene morele principes te onderscheiden zoals op het

‘Veel mensen missen de moed om vragen te stellen’

vlak van de epistemische deugden. Dat veel mensen de moed missen vragen te stellen, zie je in colleges, in raden van commissarissen. De mensen zijn er te beroerd of te laf voor. Het vereist natuurlijk ook nogal wat moed als je je als ceo door een 24-jarige trainee wilt laten uitleggen wat een hypotheekobligatie nou eigenlijk precies is. Dat noemen we epistemische moed.’

Kuddegedrag

Waar De Bruin de theorie vertegenwoordigt, daar kent George Möller de praktijk. En die wordt niet zozeer geregeerd door principes als wel door regels. In een wereld waar de verleidingen zo groot zijn, zijn regels heel belangrijk, maar volgens Möller niet afdoende: ‘Spelregels zijn de essentie van de financiële sector, maar er moet meer zijn. De gewone speler in het financiële spel acteert niet volgens moraal, maar uitsluitend volgens regels, onder het motto “als ze het toelaten, dan mag het”. En daar mankeert het. We vinden het heel normaal dat iemand een portemonnee die hij op straat vindt naar het politiebureau brengt, maar als je in de financiële markten kunt profiteren van een vergissing van een concurrent of klant, dan doe je dat. Dat heet de markt efficiënt maken. In de financiële markten zou het moeten gaan om basaal eerlijk handelen; in het Engels heet dat “fairness”. En dat is niet altijd zo.’

‘Maar,’ gaat Möller verder, ‘toch is de moraal wel beter geworden, hoor. Maar grote calamiteiten blijven we desondanks houden. De wereld is nu eenmaal ingewikkelder, zo vliegen bijvoorbeeld de leningen heen en weer. Voorts opereren we veel meer op een mondiale schaal. Als we ons op de wereld allemaal als in een kudde hetzelfde gaan gedragen, kunnen we, zelfs als dat gedrag individueel als goed kan worden beschouwd, toch in de problemen komen. Laten we van dat kuddegedrag teruggaan naar rationeel individueel gedrag dat mede door morele overwegingen wordt ingegeven.’

Strafbaar

Dat stemt overeen met opvattingen van De Bruin. Hij vindt als financieel ethicus ook helemaal niet dat er zoveel mis is met de moraal van de actoren in de wereld van het geld. Maar niet alles heeft direct met moraal te maken:

‘Handel met voorkennis wordt niet vanwege morele, maar vanwege praktische redenen strafbaar gesteld. Net als het doorrijden bij een rood stoplicht. Ik heb geen morele bezwaren tegen een systeem waarin handel met voorkennis niet strafbaar gesteld zou worden. Maar mensen moeten daar dan wel goed van op de hoogte zijn. Is handel met voorkennis echter wél strafbaar gesteld, zoals nu, dan moet iedereen zich daar ook aan houden. Vergelijk het weer met door rood rijden: dat is niet alleen tegen de regels, maar het is ook kwalijk omdat andere mensen mogen verwachten – en ervan uitgaan – dat je stopt.’

De Bruin vindt dat als het gaat om de financiële crisis zowel overheden, als burgers en bestuurders boter op hun hoofd hebben, omdat ze te weinig moeite hebben gedaan om zich van de feiten te vergewissen. In de top van het bedrijfsleven zou wat hem betreft meer ruimte moeten komen voor critici: ‘Jaknikkers in en rondom de top van een bedrijf zijn een ramp voor de aandeelhouders. Dat moeten we concreet tegengaan, niet alleen op economische, maar ook op ethische gronden. Een jaknikker doet moreel gezien zijn werk niet, sterker nog, het is gewoon immoreel wat hij doet. Maar bedrijven en overheid moeten commissarissen en andere toezichthouders wel de macht geven die nodig is om hun werk goed te kunnen doen. Voorts zouden burgers beter voorgelicht moeten worden, en, tot slot, zou je binnen ondernemingen in elk geval mensen moeten stimuleren om kennis te delen in plaats van op te potten.’

Moreel kompas

Ook Möller spant zich in om naast de moraliteit in de financiële wereld ook het respect voor de regels te verbeteren. Met zijn Comenius leergang Nieuw Leiderschap hoopt hij zijn inzichten te delen met bestuurders/cursisten die daar behoefte aan hebben. ‘Natuurlijk, de meeste voetballers willen gewoon voetballen en geen discussie over hun handelen op het voetbalveld. Maar aan de andere kant is er toch wel een soort hersengymnastiek nodig om de betekenis van de spelregels te blijven zien. Je kunt ze blindelings opvolgen of volgens een moreel kompas. En als je met dat kompas een andere richting gevonden hebt, zou dat ook weer van invloed op de regels kunnen zijn. Dat is het geweten koppelen aan regels.’

Boudewijn de Bruin (1974)

studeerde een jaar compositie aan het conservatorium te Enschede en vervolgens wiskunde en filosofie in Amsterdam, Berkeley en Harvard. Hij promoveerde aan het Institute for Logic, Language and Computation (Amsterdam) op een proefschrift over speltheorie en epistemische logica, dat beloond werd met een prijs van de Stichting Praemium Erasmianum. De Bruin is sinds 2005 verbonden aan RUG, zowel aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde als aan de Faculteit Wijsbegeerte.

George Möller

(1947) studeerde in 1974 aan de RUG af als econoom. Hij was van 1996 tot 2001 president-directeur van de AEX. Möller maakte deel uit van de commissie-Tabaksblad, die een gedragscode ontwikkelde voor beursgenoteerde bedrijven. Ook was hij medeoprichter van het Dutch Securities Institute, een soort Keuringsdienst van financiële Waren. Verder is hij onder meer voorzitter van de Raad van Toezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en coördinator van de Comenius Leergang ‘Financial Ethics’. Möller is bovendien lid van het bestuur van het Ubbo Emmius Fonds van de RUG.

TEKST > WILLEM VAN REYENDAM
FOTO >
OJO / HOLLANDSE HOOGTE

Van acht interviews in een week kijkt ze niet eens echt op. ‘Volgende week komen een krant, een tijdschrift en een radioprogramma uit België langs.’ **Laura Batstra** stond dit voorjaar flink in de schijnwerpers met een kritisch boek over ADHD. En ze werd verkozen tot Docent van het Jaar aan de RUG.

‘Noem ADHD geen hersenprobleem’

De vierde Docent van het Jaar-verkiezing aan de RUG leverde de eerste vrouwelijke winnaar op: docent orthopedagogiek Laura Batstra. Ze vindt college geven leuk. ‘Ik voel me als een vis in het water voor zo’n zaal. Het is vooral leuk die 150 studenten mee te krijgen.’ Ze is niet iemand die feitjes doceert. ‘Liever laat ik verschillende visies zien.’ Dingen hebben altijd meer kanten. Zo wil ze haar studenten kritisch leren denken. En ze kan putten uit haar eigen klinische ervaring voor aansprekende voorbeelden.

Batstra, psycholoog van opleiding, werkte enkele jaren als behandelaar bij een centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie. Daar viel haar op hoe vaak kinderen de diagnose ADHD kregen, met meestal de bijbehorende behandeling met ritalin. Het aantal diagnoses blijft maar stijgen, en ADHD wordt vaak neergezet als een neurobiologische hersenziekte. ‘Op een kindersite over ADHD las ik zo’n tekst:

“Boodschappers in je hersenen werken niet goed.” Dat is absoluut niet bewezen, maar kinderen groeien met dit soort onjuiste informatie op.’ Haar onvrede deed haar eerst besluiten haar praktijkbaan te verruilen voor een aanstelling bij de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen van de RUG. En daarna om een populair-wetenschappelijk boek over ADHD te schrijven. Met als provocerende titel: *Hoe voorkom je ADHD? Door de diagnose niet te stellen.*

Kritiek

Een diagnose niet stellen, dat klinkt als een stalinistische oplossing. Het levert haar nogal wat kritiek op, ‘maar vooral van mensen die het boek niet gelezen hebben’. Want Batstra is zeker niet ongenueanceerd. ‘Ik ben ook niet tegen psychiatrie of tegen pillen. Als kinderen er baat bij hebben, fantastisch. Maar we moeten niet vergeten eerst naar de omgeving

te kijken.’ Daar ligt in veel gevallen toch de sleutel, betoogt zij.

‘ADHD is een definitie van een set problemen, die is opgenomen in het diagnostische handboek DSM IV. Het is gedrag in een context, géén ziekte in het individu.’ Een test om ADHD aan te tonen is er niet. Degene die de diagnose stelt, gaat af op verslagen van ouders en leraren. ‘Die moeten vragen beantwoorden als: “Vertoont het kind vaak druk gedrag?” Maar wat is “vaak”? Daar zit een boel subjectiviteit in.’ Een drukke klas, of een onstabiele situatie thuis, er zijn allerlei factoren die een kind druk kunnen maken. ‘Het is de interactie met de omgeving die veelal het probleem is,’ zegt Batstra. Een totaal andere benadering dan het heersende idee dat ADHD een hersenprobleem is.

Het lijkt alsof ze daarmee de ‘schuld’ van het drukke kind bij de ouders legt. Maar zo eenvoudig ligt het niet. ‘We hebben de neiging nogal simplistisch te zoeken naar dé oorzaak van ADHD. Op dit moment slaat dat te sterk door naar het idee van ADHD als een biologische aandoening, waar je pillen voor moet innemen.’

Ze citeert onderzoeken die laten zien dat die pillen na een jaar of twee nauwelijks effect meer hebben. En hoewel ze op korte termijn het drukke gedrag verminderen en de concentratie vergroten, worden de schoolprestaties niet echt beter. Ondertussen hebben de pillen wel bijwerkingen. ‘Nogmaals, ik ben niet tegen pillen, en sommige kinderen hebben daar echt baat bij. Maar ik zet vraagtekens bij de schaal waarop ze nu worden voorgeschreven.’

Behandeling in stappen

Laura Batstra bepleit hulp in stappen voor ouders van kinderen met gedragsproblemen. Stap 1 is het normaliseren van zowel kindgedrag als opvoedstress. Soms is het voor ouders al voldoende te horen dat de wanhoop nabij zijn bij opvoeden hoort. Stap 2 is ‘watch-

ful waiting’; wekelijkse telefoongesprekken om in de gaten te houden hoe het gaat. Als problemen blijven of verslechteren is stap 3 zelfhulp, waarbij ouders via boeken of internet hun krachten en vaardigheden versterken. Indien nodig kan daarna

nog korte (stap 4) of meer intensieve (stap 5) ouder- en/of leerkrachtbegeleiding ingezet worden. Hierin helpen gedragswetenschappers de ouders en leerkrachten om zo consequent, voorspelbaar en positief mogelijk te reageren op het gedrag van het

kind. Pas wanneer dit onvoldoende werkt, volgt doorverwijzing naar de ‘tweedelijnszorg’, de psychiatrie, voor diagnostiek en eventueel medicamenteuze behandeling (stap 6).

Laura Batstra

(1973) studeerde in 1997 aan de RUG af in de psychologie (klinische psychologie, sociale psychologie én arbeids-, organisatie en personeelspsychologie). Daarna werkte ze in het UMCG aan verschillende projecten op het gebied van de indirecte patiëntenzorg en als deeltijdpromovendus bij de afdeling Sociale Psychiatrie. In 2004 promoveerde ze op het proefschrift *Difficult birth, difficult life?* Van 2006 tot 2010 werkte ze in de praktijk, als behandelend psycholoog in een instelling voor kinderen jeugdpsychiatrie. Sindsdien werkt Batstra weer bij de RUG, als onderzoeker en docent bij de afdeling Orthopedagogiek. Dit voorjaar publiceerde ze *Hoe voorkom je ADHD? Door de diagnose niet te stellen*; € 16,95 www.nieuwezijds.nl

Dieet

Een belangrijk gegeven voor Batstra is dat jonge kinderen nog niet zelf kunnen kiezen voor medicijnen. 'Dus moet je extra voorzichtig zijn bij het voorschrijven ervan. Zoek de oplossing eerst in de omgeving.' Maar dat is lastiger dan het biologische verhaal van de slecht werkende boodschappers in de hersenen. 'Dan heb je één oorzaak met één oplossing. De complexe werkelijkheid is dat er duizend interacterende oorzaken voor druk gedrag kunnen zijn, van temperament tot te laat naar bed gaan tot over- of ondervraging op school, tot weinig draagkracht van de omgeving.'

Het zoeken naar een biologische oorzaak voor hyperactiviteit leverde vorig jaar een promotie* op waarin werd betoogd dat een heel streng dieet (in de meest strenge vorm zijn alleen rijst, peer, kalkoen en groenten toegestaan) de oplossing kon zijn. ADHD zou door voedselintolerantie ontstaan. Batstra was niet onder de indruk en schreef een opiniestuk in het dagblad *Trouw* (31 maart 2011). 'Het dieet wordt alleen toegepast bij kinderen. Ik las op

de website van de onderzoekster waarom: voor volwassenen is het te zwaar. Dat is toch niet te geloven?'

De relatie tussen ADHD en voeding is nog onduidelijk en een bescheiden en voorzichtige houding zou gepast zijn, vindt Batstra. Het dieet voorkomt voor zover bekend geen ADHD-gerelateerde problemen als slechte leerprestaties of criminaliteit. Bovendien spelen verwachtingen bij het effect van zo'n intensief dieet enorm mee: 'Je wilt als ouder je kind niet op een hartverscheurend dieet zetten en vervolgens constateren dat het voor niks was.' En als hun gedrag na twee weken niet verbetert, krijgen de kinderen nog minder te eten. 'Dat kunnen jonge kinderen opvatten als straf. Vlak dat effect niet uit.'

'ADHD-mevrouw'

Met haar boek doet Batstra hetzelfde als in haar colleges. 'Ik belicht een andere kant van het ADHD-verhaal. Mensen hoeven niet te gaan denken zoals ik. Maar ze moeten wel weten dat deze visie er ook is.'

Nu het boek af is, richt Batstra zich op een nieuw onderzoeksterrein: pleegzorg. 'De belangstelling voor mijn boek is nu nog erg groot, maar ik wil niet mijn hele leven de "ADHD-mevrouw" blijven.' En er is het onderwijs. 'Dat vind ik net zo leuk als onderzoek.' Trots wijst ze naar een geplastificeerd knipsel uit de *Universiteitskrant*, een prognose voor de Docent van het Jaar-verkiezing. 'Ik werd door de studenten getipt als winnaar. En waarom? Omdat ik ze uitdaag om kritisch na te denken. Ik was er zo blij mee dat juist dat genoemd werd.' Kritisch, de durf om tegen de stroom in te zwemmen. Laura Batstra zal nog wel eens vaker in het nieuws komen.

* *Lidy Pelsser promoveerde 10 oktober 2011 aan de Radboud Universiteit Nijmegen op het proefschrift ADHD, a Food-Induced Hypersensitivity Syndrome: in Quest of a Cause.*

TEKST > RENÉ FRANSSSEN

FOTO > REYER BOXEM

'Je komt er niet als je overal even goed in wilt zijn'

Iets terug doen voor je alma mater. Dat is zeker van toepassing op Jan Willem Baud (1951), directeur NPM Capital in Amsterdam. Na zijn studie economie vertrok hij in 1976 uit Groningen om uiteindelijk anderhalf jaar geleden als voorzitter van het Ubbo Emmius Fonds opnieuw kennis te maken met zijn universiteit.

Jan Willem Baud heeft goede herinneringen aan zijn studententijd: 'Ik vond het geweldig. Anders dan andere universiteitssteden wordt Groningen echt je thuis. Door de geïsoleerde ligging vindt dáár je leven plaats. Je legt er de basis voor later. Als alumnus kun je daarvoor iets terugdoen.'

Dat juist een directeur van een private equity-bedrijf als NPM Capital zich inzet voor zijn oude universiteit, lijkt op het eerste gezicht misschien vreemd. *Private equity*, zijn dat niet van die bedrijven die als sprinkhanen andere bedrijven opeten en als lege huls achterlaten? '*Private equity* heeft inderdaad een negatief imago. Ten onrechte!' reageert Baud. 'NPM Capital is een participatiemaatschappij. Dat klinkt toch meteen een stuk degelijker? Wij kopen bedrijven die niet genoteerd staan op de beurs. Private bedrijven dus. Je investeert tijdelijk in zo'n bedrijf om het op termijn beter te verkopen. Dat lukt niet met een lege huls. We houden bedrijven vaak jarenlang vast, zoals het baggerbedrijf Van Oord.' Een bedrijf dat relatief snel van de hand ging, was Bol.com. Baud: 'Na de aankoop hebben we het management ondersteund bij zijn plannen. Omdat we wisten dat Bol.com zich beter zou kunnen ontwikkelen onder de vleugels van een strateeg op retailgebied als Ahold, hebben we het vrij snel verkocht. Dat was beter voor de ontwikkeling van Bol.com.'

Zwaar weer

Ook voor NPM Capital is het momenteel economisch zwaar weer. Baud: 'Wij houden er rekening mee dat de economie pas op de plaats maakt. De consument is onzeker over de toekomst, trapt op de rem en lost zijn schulden af voor de hypotheek of de oude dag. Als je in de technologie zit of goed bent aangehaakt bij exportmarkten die nog wel groeien, gaat het best goed. Dat zien wij ook in onze portefeuille.' Hoe het verder moet met de economie is ook voor Baud een vraag. 'Ik heb nog niet eerder meegemaakt dat de Nederlandse economie afhaakte van de Duitse, zoals nu. Voorlopig is er nog geen goede oplossing voorhanden.'

Ook als voorzitter van het Ubbo Emmius

Fonds merkt Baud dat het economisch tij niet mee zit. 'De staat zal zich steeds verder terugtrekken en bedrijven geven niet zomaar geld voor wetenschappelijk onderzoek. Wij moeten het vooral hebben van particulieren, van alumni. In Amerika is het heel normaal om iets terug te doen voor je alma mater. Daar richten wij ons nu ook op. Is het niet prachtig om als alumnus iets terug te doen voor de universiteit? Die contacten willen we verder aanhalen. Dat moet je doen vanaf de eerste dag dat studenten aankomen, niet pas nadat ze zijn afgestudeerd.'

Alumni kunnen bij leven schenkingen doen aan het Ubbo Emmius Fonds, maar het is ook mogelijk om dat te doen via een legaat. Baud: 'Ik verwacht dat het UEF het meeste geld uit legaten zal krijgen. Mensen realiseren zich dat ze niet alles mee kunnen nemen naar boven en het hoeft ook niet allemaal naar de kinderen. Dan is het mooi om iets weg te geven aan een doel dat je aanspreekt, zoals je oude universiteit. Het is belangrijk alumni hierop te wijzen, zodat ze dat ook echt gaan doen. Daar besteden we nu veel aandacht aan.'

Brijlante onderzoekers

Baud wijst op een andere manier om de RUG te ondersteunen als alumnus: lid worden van een van de alumnikringen die door het hele land worden opgericht. Dat kan in Groningen, Amsterdam, het Gooi en Den Haag. 'We hebben zoveel getalenteerde onderzoekers aan de RUG die met grote passie onderzoek op hoog niveau doen, onderzoek dat in de toekomst grote maatschappelijke relevantie kan krijgen. De alumnikringen kiezen zelf welk onderzoek ze ondersteunen. In het algemeen zijn dat projecten binnen de kaders van de drie speerpunten van de RUG: healthy ageing, energy en sustainable society. Twee keer per jaar komt zo'n kring bij elkaar om te horen hoe het ervoor staat met 'hun' onderzoek. Natuurlijk heeft zo'n kring ook een sociale component: het is leuk om zo contact met elkaar te houden.

Baud vindt de focus van de RUG op drie speerpunten een goede ontwikkeling. 'Je komt er niet als je overal even goed in wilt zijn. Je moet keuzes maken. Deze focus leidt tot herkenbaar-

heid en daardoor trekt de RUG onderzoekers van niveau aan. Kwaliteit is ongelooflijk belangrijk voor de toekomst van de universiteit.' Ook internationaal doet de RUG het goed, vindt hij. 'Je ziet dat steeds meer studenten uit de hele wereld hierheen komen en dat Groningse studenten vaak een periode in het buitenland studeren. Zo leg je een goede basis voor internationale contacten. Al moet je daar zelf wel voor open staan: je kunt ook de hele wereld over reizen zónder iemand te ontmoeten.'

The Hunger Project

Iets doen voor een ander past goed in Bauds visie op maatschappelijk verantwoord ondernemen. Zo zet hij zich sinds kort ook in voor het Concertgebouw en steunt zijn bedrijf The Hunger Project in het Afrikaanse Benin. 'We hebben ervoor gekozen om één ding goed te doen. Met dit project willen we bereiken dat mensen daar zichzelf leren redden. We werken er samen met lokale partijen. Andere bedrijven haken ook aan, bijvoorbeeld tijdens de speciale Hunger Project marathon, die hier in Amsterdam door NPM wordt georganiseerd.' Maatschappelijk verantwoord ondernemen betekent voor hem investeren in de lange termijn. 'Het gaat niet om bonussen en kortetermijnwinst. Het gaat om continuïteit. In feite zou elk bedrijf nu al zijn 400-jarig verjaardagsfeest moeten plannen. Als je sustainability niet centraal stelt in je beleid, dreig je op afzienbare tijd een dinosaurus te worden. Dat geldt voor bedrijven, maar ook voor universiteiten. Zorg ervoor dat je op de lange termijn relevant blijft voor de samenleving, zodat je inderdaad, net als de RUG, je 400-jarig bestaan kunt vieren.'

TEKST > MARJAN BROUWERS

FOTO > MAARTEN KOOLS

Tjibbe Joustra voorzitter RvT

Tjibbe Joustra (1951), rechten 1975, is per 1 september 2012 de nieuwe voorzitter van de Raad van Toezicht van de RUG, als opvolger van Rein Jan Hoekstra (1941), rechten 1965. Joustra is op dit moment voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, lid van de RvT van Staatsbosbeheer en bestuurslid van het Nationaal Groenfonds. Eerder was hij onder meer werkzaam als Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding.

Olympische Wand

In het Sportcentrum van de ACLO op het Zernikecomplex is onlangs een Olympische Wand ingericht, waarop vele Groningse topsporters een ereplaats hebben gekregen. RUG en Hanzehogeschool Groningen plaatsen met deze 'wall of fame' hun alumni en medewerkers in de schijnwerpers die er hun studie of dienstverband combineerden met deelname aan de Olympische Spelen.

Theunis Piersma 'trekvoegelprofessor'

Theunis Piersma is aan de RUG benoemd op de nieuwe leerstoel trekvoegecologie, die wordt gefinancierd door Vogelbescherming en het Wereld Natuur Fonds. Nederland is een kritische schakel in de trekroutes van talloze vogels en wereldleider in het onderzoek naar het gedrag van wad- en trekvogels, de basis voor een adequate bescherming. Ons land is prominent lid van het Global Flyway Network, dat langetermijnonderzoek doet aan de trekvogels als kanoeten, rosse grutto's, kemphanen en grutto's.

Prijs voor biografie Helene Kröller-Müller

Eva Rovers heeft de Erik Hazelhoff Biografie Prijs gekregen voor *De eeuwigheid verzameld*, haar boek over Helene Kröller-Müller, de kunstverzamelaar die ook het naar haar genoemde museum in de Hoge Veluwe oprichtte. Rovers won vorig jaar met haar boek al de Jan van Gelder-prijs. Ze is sinds 2006 verbonden aan het Biografie Instituut van de RUG en werkt momenteel aan de biografie van Boudewijn Büch.

FOTO KLAAS KOPPE

Schatkamer

Onlangs belde een goede bekende. Ze wilde haar testament laten opmaken. Of we het er even over konden hebben. Zo zaten we een weekje later om de tafel. 'Binnenkort neem ik afscheid van m'n werk', zei ze. Nadenkend over haar leven en haar toekomst gaf ze aan haar nalatenschap via het Ubbo Emmius Fonds aan wetenschappelijk onderzoek te willen schenken.

Zo'n mededeling ploft niet dagelijks op mijn bureau. M'n eerste reactie was blijdschap en dankbaarheid. Het Ubbo Emmius Fonds werkt aan het werven van legaten en nalatenschappen. Zo ontdek je dat de wetenschap wordt gezien als een goede bestemming voor spaarpotten en bezittingen als het aardse voor het eeuwige wordt verruild. Maar hoe is deze bekende tot dit bijzondere besluit is gekomen?

Vroeger op de middelbare school, zei ze, keek ze op tegen studenten, wetenschappers en alles dat met de Rijksuniversiteit Groningen te maken had. Het was haar wereld niet. Het zat er voor haar gewoon niet in. Wetenschap was voor haar iets als magie.

Die universiteit kwam wat dichterbij toen ze een vriendje kreeg, die studeerde. Zij werkte en verdiende geld. Toen ze samen gingen wonen gleed de begeerde wereld opeens binnen handbereik. Ze zag dat de drempel veel lager was dan ze altijd had gedacht. Zij had een goede vooropleiding, kon een beurs regelen en ze waagde de sprong: ze was opeens student. En zo, zo vertelde ze, opende zich voor haar de poort van de schatkamer.

Na de eerste poort, volgden talloze andere. Ze kwam in contact met vakgebieden waarvan ze het bestaan niet kende, ze ontdekte haar eigen belangstelling, ze werd onderdeel van kringen waar ze altijd enorm tegenop had gekeken. Ze werd verrijkt met nieuwe kennis en interesses, haar honger naar inzicht en betrokkenheid groeide. Ze stond versteld van de wereld die schuil ging achter de muren van haar universiteit.

Zo is ze onze universiteit gaan zien als een schatkamer met glanzende pronkstukken, die moeten blijven bestaan. Die toegankelijk moeten blijven voor mensen zoals zij en voor ieder die er het belang en de waarde van ziet. De schatkamer herbergt verleden én toekomst, omdat met bestaande kennis en ambitie oplossingen voor grote problemen kunnen worden aangepakt. Zij wil aan de schatkamer, nu haar werkzame leven stopt, via haar nalatenschap blijven bijdragen en hoopt hiermee een voorbeeld voor anderen te zijn.

Tienke Koning

directeur Ubbo Emmius Fonds

AXON

Axon, de alumnivereniging van AI en TCW, heeft een nieuw bestuur. Na jaren trouwe dienst droegen Diederik Kraaikamp, Jan-Bernard Marsman en Lennart Quispel het stokje over aan Mart van de Sanden en Martin Klomp. Het nieuwe bestuur komt meteen met een oproep: 'We willen huidige studenten AI een goed beeld geven van de werkzaamheden van een AI-alumnus. Heb je ideeën, of lijkt het je leuk een bedrijfsbezoek bij je huidige (of vorige) werkgever te hebben, mail ons dan: axon@ai.rug.nl.' Axon organiseert verder onder meer borrels voor alumni. www.axonline.nl

ALUMNIVERENIGING GESCHIEDENIS

Word ook lid van de Facebook-pagina van de Alumnivereniging Geschiedenis en blijf op de hoogte van alle activiteiten! www.facebook.com/AlumniverenigingGeschiedenisRUG.

MIK

Een baken van hoop en inspiratie in roerige tijden, dat is de nieuwe almanak van alumnivereniging MIK (Masters in de Kunsten). De almanak geeft een actueel overzicht van de professionele situatie van afgestudeerden van de RUG-studies Kunst en Kunstbeleid, Algemene Literatuurwetenschap en Kunsten, Cultuur en Media. Naast het uitgeven van de jaarlijkse almanak heeft de vereniging een sterke netwerkfunctie en een actieve vacatureservice. Ook lid worden? Mail naar mastersindekunsten@gmail.com of kijk op de LinkedIn groep.

ALUMNI ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

In 2012 is het vijf jaar geleden dat de afzonderlijke faculteiten Economie en Bedrijfskunde fuseerden tot één faculteit: FEB. Alle reden voor een eerste lustrumfeestje dus. Dat zal gevierd worden op **6 september 2012**, tijdens de opening van het nieuwe FEB Academisch Jaar 2012-2013. FEB en de eveneens vijf jaar oude studievereniging EBF nodigen alle alumni, studenten en medewerkers uit voor dit speciale en feestelijke evenement. Om 15.30 uur start het lustrumprogramma met Leadership Panels van Marc Bolland, alumnus en Chief Executive Marks & Spencer, en van Jeroen Smit, auteur, hoogleraar Journalistiek en Alumnus van het Jaar 2009.

Meer informatie vindt u op www.rug.nl/feb/alumni.

EBF-CONFERENCE

'Create, innovate, dominate', dat is het thema van de vierde EBF-Conferentie, het grootste tweedaagse studentencongres van Nederland, waar ook alumni economie en bedrijfskunde van harte welkom zijn. Het congres vindt plaats op **27 en 28 september 2012**. Verwacht wordt dat opnieuw honderden studenten, alumni, onderzoekers en deelnemers uit het bedrijfsleven aanwezig zullen zijn. Meer informatie is te vinden op www.ebfgroeninge.nl.

Jubileumboek 65 jaar Tandheelkunde

In 2012 bestaat de opleiding Tandheelkunde in Groningen 65 jaar. Het Centrum voor Tandheelkunde en Mondzorgkunde (CTM) brengt daarom in december 2012 een jubileumboek uit over de bijzondere geschiedenis van de opleiding. Het boek wordt geschreven door historica Willy van der Schuit, bijgestaan door een redactieraad.

De productie van het boek is in volle gang, maar bijzondere verhalen, foto's of ander beeldmateriaal over de geschiedenis van de opleiding zijn nog van harte welkom. De totstandkoming van het boek kan gevolgd worden in de maandelijkse nieuwsbrief op www.ctm.umcg.nl, waar u ook vooraf kunt intekenen op het jubileumboek. U krijgt het boek dan tegen een gereduceerd

tarief van € 27,50. Bovendien worden uw naam, aanvangs- en afstudeerjaar en praktijkgegevens in het boek opgenomen. De voorintekening sluit op 1 september 2012. De officiële presentatie van het Jubileumboek is op 15 december 2012, tijdens de alumnidag in de lustrumweek van T.M.V.F. Archigenes. Contact: Marjan Spelbrink, tel. (050) 363 2473 of j.w.m.spelbrink@med.umcg.nl.

Reünie Drachtster Lyceum

Voor alle oud-studenten die op het Drachtster Lyceum hebben gezeten: **Zaterdag 6 oktober 2012** houdt de school van 14.00 tot 23.00 uur een reünie voor alle oud-leerlingen en personeelsleden. reunie.drachtsterlyceum.nl/.

Alumnireis Groenland 2013

Vanwege de enorme belangstelling: in 2013 wordt opnieuw een alumnireis naar Noord-Groenland georganiseerd, o.l.v. prof.dr. Louwrens Hacquebord. De reis vindt plaats van **29 augustus tot 12 september in 2013** en voert onder meer met zeilschip De Rembrandt van Rijn van Upernavik langs de gletsjers van de ijskap op de westkust van Groenland naar Thule. Prijsindicatie: ca. € 5.000 pp. Mail voor informatie en vooraanmelding (vóór 1 augustus!): L.Hacquebord@rug.nl.

Op zoek naar werk waar je energie van krijgt?

Ben jij op zoek naar en geïnteresseerd in energie? Kom dan op woensdag 21 november naar het Energy Career Event in MartiniPlaza. Hier vind je wellicht de baan waar je energie van krijgt!

Gewetensvraag: Zit jij momenteel op een plek waar jij je talent optimaal kunt inzetten? Of denk je geregeld verlangend na over een nieuwe werkomgeving of functie? De vakantie is een goed moment om eens stil te staan bij je carrièrewensen. Het Talent & Career Center helpt je daar graag bij.

Op donderdag 12 juli en donderdag 20 september kun je tussen 9.00 en 17.00 uur bij ons aan de Munnekeholm 2 binnenlopen voor een gratis CV-check en kun je in de proeverij kennismaken met ons loopbaanmenu voor jonge hoogopgeleide professionals.

Kijk voor meer informatie en ons totale aanbod op www.talentcareercenter.nl

In het westen van Friesland is door een fusie de grootste gemeente van Nederland ontstaan. Vijf kleine overheden bundelden hun krachten onder de nieuwe naam Súdwest-Fryslân. Gemeentesecretaris Johan Krul verhaalt over het intensieve fusieproces en de voorname rol van opleiding en ontwikkeling daarin.

‘Eigenlijk,’ begint Johan Krul, ‘hingen de gemeenten in het zuidwesten van Friesland al een beetje aan elkaar. Er was een spaghetti aan bestuurlijke drukte, met regionale overlegorganen van onder meer sociale diensten, brandweer en ICT. De traditie tot samenwerking lag er al, dus dan praat je al gauw eens iets verder.’

De behoefte om op te schalen kwam van onderop, iets wat volgens Krul vrij uniek is. ‘Meestal wordt de fusiedrang door de landelijke politiek aangewakkerd, waarna de verschillende overheden, de lokale politiek en de burgers mee moeten in de nieuwe koers. Wij stelden zelf een informateur aan om de samenwerking te onderzoeken. Hij maakte een rondje langs de negen gemeenten in het gebied. Daar kwam een vrij helder plaatje uit, vijf gemeenten hadden interesse om écht samen te gaan: Nijefurd, Boarnsterhiem, Sneek, Wymbritseradiel en Wûnseradiel.’

Krul was op dat moment zelf gemeentesecretaris in de kleine gemeente Nijefurd, na een carrière in de private sector. Na zijn studie economie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam volgde hij tijdens zijn baan als managing consultant bij Ernst & Young de studie register-accountant aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Nadien was hij vier jaar directeur bij Hoffman Krul & Partners, een adviesbureau gericht op bedrijfsvoering in de publieke sector.

Krul was van meet af aan voorstander van intensievere samenwerking tussen de gemeenten in de Friese zuidwesthoek. ‘Je doet het niet zomaar, er steekt achter de fusiebehoefte een aantal problemen. Eén daarvan was de grote hoeveelheid overhead en bestuurlijke overleggen. Een ander probleem was de kwaliteit van het personeel. Een gemeente van 10.000 inwoners heeft een jonge professional niet zoveel te bieden, als het gaat om doorgroeimogelijkheden en arbeidsvoorwaarden. En een derde verbeterpunt was de beperkte ontwikkelkracht van een kleine gemeente. Je hebt geen sterke positie, wanneer je als kleine gemeente in overleg bent met bijvoorbeeld de provincie of steeds groter wordende woningcorporaties. Dat is lastig, want je hebt met wezenlijke problemen te maken, zoals bijvoorbeeld krimp.’

Fusiegolf

Bestuurlijk was de behoefte tot fusie afgestemd, maar ook de burgers en de ondernemers uit het gebied kregen ruimte voor hun inbreng.

AOG-programma
op maat bij
gemeentelijke
fusies

Er werd een fors aantal bijeenkomsten in de toenmalige gemeenten gepland. ‘De richtingen van de burgers hebben me wel verrast, eigenlijk. Ze dachten heel erg mee en zochten naar oplossingen over hoe we zo goed mogelijk zouden kunnen fuseren. Ook veel ondernemers en vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld waren enthousiast. Er was eigenlijk maar één tegenbeweging en die had vooral bezwaar tegen het proces, niet tegen de fusie zelf. Die wensten een referendum. Ik denk dat de weerstand beperkt was omdat er in 1984 ook al een fusiegolf was geweest. Toen gingen vele dorpen en steden samen in een nieuwe gemeente. Je hebt dan meer binding met je eigen kern dan met die nieuwe gemeente.’

Door de fusie ontstond de qua oppervlakte grootste gemeente van Nederland. Er wonen bijna 83.000 mensen verspreid over het platteland en de bekende kernen Sneek, Bolsward, IJlst, Makkum, Workum, Stavoren en Hindeloopen. De nieuwe gemeente Súdwest-Fryslân koos er voor om faciliteiten die voor de burger belangrijk zijn niet alleen in de nieuwe hoofdplaats Sneek, maar ook in twee andere kernen onder te brengen. ‘We hebben de oude gebouwen bijna allemaal nog in gebruik. De ambtenaren van de oude gemeenten zijn geclusterd per vakgebied en zitten op een locatie in een van de vijf gemeentehuizen.’

Werkrelaties

In de daaropvolgende projectfase werd intern aan de organisatie gewerkt, onder meer door de nieuwe leidinggevenden te selecteren, frontoffices klaar te maken en de processen op papier vast te leggen. Een ferme klus, maar lastiger was het om de gewenste nieuwe organisatiecultuur te definiëren. ‘Om die cultuuromslag goed in te beden,’ gaat Krul verder, ‘formuleerden we drie speerpunten: ontwikkelkracht, excellente dienstverlening en medewerkerstevredenheid. Een van de grootste uitdagingen lag er voor de strategische beleidsadviseurs, die door de schaa sprong anders moesten gaan adviseren. In een kleine gemeente kun je regelmatig je wethouder aanklappen om dingen met hem af te stemmen, nu hebben we te maken met zo’n 700 formatieplaatsen. Daardoor moet de werkrelatie wel professioneler. En ja, daardoor is het ook iets afstandelijker geworden. De beleidsadviseur moet vooraf duidelijk inschatten waarvoor hij op welk moment een afspraak maakt. En dat was, zeker voor de beleidsadviseurs die uit de kleinste gemeenten kwamen, een heel andere manier van werken.’

Strategisch adviseren

Om de organisatie te helpen na het fusietraject, schakelde de gemeente AOG School of Management in. Er werd in nauwe samenwerking een programma op maat gebouwd met als doel het politiek-bestuurlijke en het maatschappelijke samenspel te verbeteren. Lobby, draagvlak, procesmanagement, interventie, krachtenvelden en interactieve beleidsontwikkeling werden in de verkorte opleiding verwerkt en met namen als Jacques Wallage en Michiel Herweijer kreeg het programma extra cachet. Krul daarover: ‘We zijn er unaniem over uit dat het een spannend en leerzaam traject was. Nu proberen we het goede gevoel van het programma ook echt vast te houden. Een mooie quote die ik hoorde, was: ‘we hebben een andere functie gekregen’. En die is inderdaad dubbelop. Letterlijk een andere functie, maar ook figuurlijk. De rol ten opzichte van collega’s, de politiek en de maatschappij is onder de loep genomen en veranderd.’

Krul doorliep het programma zelf niet, maar pikte wel een aantal dingen op. ‘Zo reflecteerden we op een inspirerende manier op literatuur van Hans Berg, over de systeemkenmerken van de overheid. Hierin gaat het over de negatieve uitwerkingen die het werken bij een overheid op mensen heeft. Want er is een extreme focus op het maken van fouten. De politiek houdt ons scherp in de gaten, net als de media. Dit heeft een bepaald effect op medewerkers. Ze gaan dan vaak risicomijdend gedrag vertonen, of zeggen dingen minder snel. En dat is nu precies waar we niet naar toe willen met deze gemeente. Dus daar gaan we mee aan de slag.’

De gemeentesecretaris benoemt nog een tweede leerpunt. ‘Er zit een managementlaag tussen de directie en de strategische beleidsadviseurs. Dat is goed, maar soms is het ook heerlijk om direct te sparren met de strategische beleidsadviseurs. En dat gaan we nu ook structureel inplannen.’

Heel veel uitwerkingen van de opleiding zijn echter impliciet. ‘Maar dat is ook logisch, met een vakoverstijgend academisch programma. Het werken aan vaardigheden was geen doelstelling, maar de beleidsadviseurs agenderen nu wel krachtiger en effectiever. En dat komt, doordat ze is geleerd om op een conceptueel niveau naar hun werk te kijken. En dat is erg waardevol gebleken.’

TEKST > TOM RUSTEBIEL

STARTDATA

18 september
Bedrijfskunde en
Leiderschap Groningen

19 september
Bedrijfskunde en
Leiderschap Utrecht

21 september
Master of Facility
Management en Vastgoed

10 oktober
Kopstudie MBA
HR-Strategie

17 oktober
Master of Science Groningen

27 oktober
Business Strategy Course

29 oktober
Organisatie, Zingeving en
Ethiek

30 oktober
Management van
Organisaties
Verandermanagement

1 november
Strategisch Beleidsadvies

13 november
Talent en
Organisatieontwikkeling

15 november
Klantstrategie
Merkmanagement

29 november
Bestuurlijk Leiderschap

**KIJK VOOR MEER
INFORMATIE OP:**

> www.aog.nl

Aanwinsten

Sinds de stichting in 1614 heeft de Groningse universiteit de traditie dat het portret van hoogleraren wordt aangeboden aan de alma mater.

F.R. Ankersmit

Intellectuele en theoretische geschiedenis (1992-2008)
door Scott Bartner

P.A. Verburg †

Algemene taalwetenschap en de wijsbegeerte der taal (1957-1975)
door Jannes Kleiker

Inlichtingen over schenking van portretten: emeritus hoogleraar Geert Boering, gtboering@hetnet.nl, of directeur Universiteitsmuseum Rolf ter Sluis, r.ter.sluis@rug.nl. Meer afbeeldingen op www.rug.nl/museum.

Tenzij anders vermeld beginnen oraties om 16.15 uur.
Meer informatie: Monique Peperkamp, tel. (050) 363 5290, m.a.s.peperkamp@rug.nl of raadpleeg de universitaire agenda op www.rug.nl. Wijzigingen en omissies voorbehouden.

MEDISCHE WETENSCHAPPEN

11 september 2012

prof.dr. P.F. (Petrie) Roodbol
Verplegingswetenschappen: innovatie en educatie

11 september 2012

prof.dr. G.H. (Gerard) Koppelman
Kindergeneeskunde, i.h.b. de kinderlongziekten

9 oktober 2012

prof.dr. R.C. (Richard) Oude Voshaar
Ouderenpsychiatrie

9 oktober 2012

prof.dr. E.S.J.M. (Eveline) de Bont
Kindergeneeskunde, i.h.b. de kinderoncologie-hematologie

LETTEREN

18 september 2012

prof.dr. G. (Gerrit) Voerman
Ontwikkeling en functioneren van het Nederlandse en Europese partijstelsel

ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

2 oktober 2012

prof.dr. L.M. (Laurens) Sloot
Retail Marketing

30 oktober 2012

prof.dr. D.L.M. (Dries) Faems
Innovatie Organisatie

WISKUNDE EN NATUUR- WETENSCHAPPEN

16 oktober 2012

prof.dr.ir. M. (Marco) Aiello
Distributed systems

16 oktober 2012

prof.dr. A. (Andreas) Herrmann
Polymeerchemie

30 oktober 2012

prof.dr. C. de (Cornelis) Graaf
Theoretische chemie van magnetische systemen

WIJSBEGEERTE

23 oktober 2012

prof.dr. B.P. (Barteld) Kooi
Logica en argumentatietheorie

27e jaargang
2e nummer/juni 2012
ISSN 0921-1721

Broerstraat 5 is een gratis kwartaalblad voor alle afgestudeerden en gepromoveerden van de Rijksuniversiteit Groningen, inclusief oud-cursisten van de Academische Opleidingen Groningen. *Broerstraat 5* wil ertoe bijdragen dat het contact tussen de universiteit en iedereen die daar onderwijs heeft gevolgd in stand blijft en zo mogelijk intensiever wordt. Heeft u opmerkingen of ideeën? Laat het ons weten!

Redactieadres

Redactie Broerstraat 5
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 52 36
redactieB5@rug.nl

Internet

www.rug.nl/broerstraat5

Volg ons op

Redactie

Fenneke Colstee-Wieringa
Gert Gritter
Yvonne Jordens-Streng
Josca Westerhof
Bert Wolfkamp

Hoofdredactie

Fenneke Colstee-Wieringa

Ontwerp en lay-out

In Ontwerp, Assen

Druk

Habo DaCosta, Vianen
Oplage 70.000

Adreswijzigingen

De RUG hecht veel waarde aan contact met oud-studenten. Conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens gaat de universiteit zorgvuldig met adresgegevens om. Indien u wijzigingen wilt doorgeven of contact niet op prijs stelt, dan kunt u zich wenden tot:

Alumnirelaties RUG

Rijksuniversiteit Groningen
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 30 61
alumni@rug.nl

Aboriginalkunst

Een volk dat met de ondergang werd bedreigd, herwon zijn identiteit. De tentoonstelling **Ancient Culture, Modern Art** met hedendaagse Aboriginal-kunst uit Australië, is daar het bewijs van.

De Aboriginals, eerste bewoners van Australië, arriveerden er zo'n 50.000 tot 70.000 jaar geleden. Ze kregen het moeilijk na de komst van de Britten in 1770, werden tweederangs burgers onder het blanke bewind en stierven op grote schaal door ziekte en geweld. De laatste decennia weer in aantal toegenomen, vormen ze nu drie procent van de totale bevolking. Hun schilderkunst verwijst vaak naar de Droomtijd – de scheppingstijd – waaruit landschappelijke kenmerken als rotsen en holen nu heilige plaatsen zijn, waar de geesten van hun voorouders zich ophouden.

Onderdeel van de tentoonstelling vol topstukken is ook de onderzoeks-boemerang van Felix Hess (1941), die in 1975 in Groningen promoveerde op de aerodynamica en beweging van boemerangs. Hess' promotie werd legendarisch omdat hij tijdens de plechtigheid een vraag beantwoordde met het werpen van een kruisboemerang door de Aula van het Academiegebouw; óm de kroonluchter heen. Ook nu nog is de wiskundige internationaal dé boemerangspecialist.

Tot 5 november 2012 in het Universiteitsmuseum, Oude Kijk in 't Jatstraat 7a, Groningen. Open: di. t/m zo. Van 13.00 – 17.00 uur. Speciale programma's voor scholen en groepen. www.rug.nl/museum

rijksuniversiteit
 groningen

Universiteitswinkel

Zomer

Roestvrijstalen dubbelwandige
thermosfles. Handig voor op reis naar
uw vakantiebestemming.

Alumniprijs: € 9,95

7 spelletjes voor op de camping:
dammen, backgammon,
speelkaarten, domino,
cribbage, pokerstenen.
Inclusief spelregels.

Alumniprijs: € 9,95

Trendy fleecvest, lekker voor 's avonds
voor de tent.

Alumniprijs: € 24,95

Gebruik voor deze actie de kortingscode: **KMVJC**
Actie loopt tot 1-8-2012

Universiteitswinkel

Oude Kijk in 't Jatstraat 39
www.rug.nl/winkel

Bestellen

T (050) 363 27 00
F (050) 363 72 00
E universiteitswinkel@rug.nl

www.rug.nl/winkel

Denk jij ook nog wel eens met weemoed
terug aan je studententijd?

3-daags weekendarrangement

1 x ontvangst met koffie/thee en lekkernij
2 x overnachting
2 x ontbijt

€ 64,50 p.p.

(op basis van een tweepersoonskamer, toeslag
éénpersoonskamer € 15,00 per nacht)

Ook te boeken op alle dagen van de week in juli en
augustus (op basis van beschikbaarheid)

University Guesthouse Groningen
Kleine Kromme Elleboog 7-b
9712 BS Groningen
050 - 311 34 24
www.rug.nl/guesthouse

Ze zaten samen in de boot tijdens de Olympische Spelen in Los Angeles (1984) en werden zevende in de twee zonder stuurman. Nu woont en werkt de een in Groningen, de ander aan de andere kant van de Atlantische Oceaan.

SJOERD HOEKSTRA (52)

STUDIE > (technische) scheikunde 1978-1987
WERK > projectdirecteur SBM Atlantia Inc., standplaats Houston
HUIS > *townhome* van vier verdiepingen in Houston
HUISHOUDEN > samenwonend met Marilena (46), dochter Lisanne (17) uit eerder huwelijk
BRUTO JAARSALARIS > 260 duizend dollar (200.000 euro)

‘Op de middelbare school paste ik op bij een van de burens. Kennelijk was de buurman gecharmeerd van hoe ik dat deed, want hij is me blijven volgen. Toen ik klaar was met mijn studie belde hij en zei: “Ik wil dat je bij ons komt werken.” Dat was bij Fluor Daniel, een groot Amerikaans ingenieursbureau – tegenwoordig heet het Fluor – dat infrastructurele en industriële projecten doet. Ik zat in Haarlem, op de afdeling procestechnologie. Een headhunter kocht me weg voor Gist Brocades, maar drie jaar later werd ik door Fluor teruggevraagd. Ik vond Fluor altijd een leuk en dynamisch bedrijf, mijn tijdelijke overstap naar Gist was puur financieel ingegeven. Ik was via Fluor betrokken bij de uitbreiding van de Philip Morris-sigarettenfabriek in Bergen op Zoom, bij de verbetering van een raffinaderij in Gdansk en bij nog heel wat meer projecten. Soms heel grote projecten, dan had ik honderdvijftig man die voor me werkten. De klussen waren over de hele wereld, Peru, Thailand, Maleisië. In Maleisië heb ik ook gewoond. Sinds twaalf jaar zit ik in Houston. Ik werk nu bij SBM als projectdirecteur. We bouwen offshore installaties, soms zo groot als flatgebouwen, voor de productie en het transport van olie. Onze klanten zijn concerns als Esso, Shell, Chevron. Een spannende wereld, alles moet wel veilig zijn. Daar moeten wij garanties voor afgeven. De Olympische Spelen staan niet op mijn cv. Ze hebben niet zoveel met werk te maken. Joost heb ik vorig jaar weer eens gezien. Toen hij in Amerika moest zijn, kwam hij langs. Joost en ik zijn heel verschillend, hij was van de regelmaat en het gedisciplineerd trainen, ik was meer van het moment suprême. We waren destijds toevallig bij elkaar in de boot gekomen bij roeivereniging Aegir. Ik woog toen negentig kilo, nu honderdvijftien. Ik sport niet meer zo actief. Ik golf en doe elk jaar mee aan een tweedaagse fietstocht voor MS. En soms stort ik me op iets als een *spinning class*, maar dat is dan voor even. Yoga blijft wel. Thuis heb ik een yogakamer.’

JOOST ADEMA (53)

STUDIE > (technische) natuurkunde van 1977-1987
WERK > projectmanager bij Nederlandse Onderzoekschool Voor Astronomie (NOVA), in Groningen
HUIS > eengezinswoning in Groningen-Zuid
HUISHOUDEN > getrouwd met Mieke Boerman (50), RUG-alumna algemene taalwetenschap; zoons Thijs (19), Mart (17) en Luuk (15)
BRUTO JAARSALARIS > 70.000 euro

‘Die zevende plaats was heel pijnlijk en vervelend. Ik heb er jaren over gedaan voor ik er overheen was. Wij waren finalisten, vonden we zelf. Ook omdat Los Angeles werd geboycot door het Oostblok. Dat had onze kansen moeten vergroten. Oost-Europa was in die tijd zeer dominant in het roeien. Na de race moesten we naar een vlot toe roeien. Daar moest de boot uit het water. Maar wij hadden ons in het vlot vergist en moesten toen nog een stukje verder. Die laatste halen kon ik bijna niet meer opbrengen. Ik was heel fanatiek. Ik moest echt. Later heb ik me wel afgevraagd waarom ik nou zo nodig moest. Waarom deed ik dat, tien, twaalf keer per week trainen? Sjoerd wou nog wel eens een training vergeten, hij was meer een levensgenieter, ik had dat misschien ook meer moeten zijn. Enfin, je bent zoals je bent. Ook in mijn werk ga ik voor de prestatie, het is voor mij moeilijk te begrijpen dat ook andere dingen meetellen. Ik begon na mijn studie in het bedrijfsleven, bij wat nu Photonis heet, in Roden. Ze maken er nachtzichtapparatuur waarmee je in het donker kunt kijken. Dat het grootste deel van de bedrijfsactiviteiten op militaire toepassingen was gericht, zorgde bij mij wel voor bedenkingen. Ik dacht vaak: Zulke mooie techniek, en dan ga je daarmee naar tanks kijken, wat een domme toepassing! Nu ben ik al weer twaalf jaar op mijn plek in Groningen. Ik ben projectmanager bij NOVA, de Nederlandse onderzoeksschool voor astronomie. Ik zit bij de instrumentatietak, op het project ALMA Band 9. Wij construeren 73 detectoren voor telescopen voor het reusachtige observatorium dat in Chili wordt gebouwd. Mijn werk is technisch zeer uitdagend, wij maken een nog nooit eerder gemaakt ding! Voor mijn werk reis ik geregeld, maar ik ben ook honkvast, moet ik bekennen. Ik heb hier mijn liefde gevonden en doe hier leuke dingen. Mijn vrouw en twee jongsten roeien, zelf doe ik het nauwelijks meer. Wel ben ik met een groepje bezig om te proberen de oude roeibaan van Harkstede in ere te herstellen.’